

Buurtwerking

& wijkraden

DECEMBER '77

10 fr

socio-kulturele aktiegroep
vlamingenstraat 102 leuven

Inleiding

De ondertoon doorheen heel deze brochure zal een zekere weemoed bevatten, een heimwee naar de vervlogen tijden van gezellige buurten, zoals deze uit herinneringen van oudjes te voorschijn worden getekend. Als je deze pittoreske, warmmenselijke dingen hoort vertellen, en je vergelijkt ze met onze huidige atomistische maatschappij waar eenieder netjes binnen zijn vier muren blijft en zorgvuldig verder blijft werken aan de inrichting van die vier muren en het tuintje ervoor is er de fascinerende vraag 'what dit happened?'

Het fenomeen 'wijkraden' moet vanuit de praktijk en theorie benaderd worden. Beide aspecten zullen achtereenvolgens aan bod komen. Elementen vanuit de praktijk worden ons aange-reikt door de acties respectievelijk in de Taxaswijk in Genk, het aktiefrent huurdemocoöperatief in Schaarbeek, de buurtwerking van Meulenbergh-Houthalen, de Buurtafbraak in Louvain en een tekst rond de Sint-Antoniuswijk in Leopoldeburg. Theoretische analyses vinden we vanwege o.a. Herman Wuyts met een opsomming van een aantal voorwaarden voor het instellen van wijkraden, en oorzaken van inefficiëntie. Er is een anarchistische visie van Daniel Guérin op wijkraden. Uit het boek van Wolfgang Beck 'Democratie in de wijken' hebben we een aantal ideeën samengevat. Verder is er een tekst van ons 'Wijkraden en buurtwerking' waar we op een eigen manier de probleemstelling geformuleerd hebben. Als besluit vindt een aantal nuttige adressen van initiatieven op gebied van buurtwerking in België.

Wij vinden 'wijkraden' een unieke structuur waar met redelijke kans op succes iedereen zal kunnen in betrokken worden. Argumenten hiervoor zijn de directe betrokkenheid van iedereen in zijn eigen wijk, en de wil om op zijn naaste omgeving een directe invloed uit te oefenen, en zo naar eigen smaak en opvatting samen met de andere wijkbewoners in te richten. Dit praten met mekaar en uitvoeren van beslissingen is een uniek element in deze consumentensamenleving, waar eenieder meer geneigd is om te ondergaan dan om zelfs nog de illusie te hebben dat de individuele zeggingskracht ergens invloed zou kunnen uitoefenen.

Hier past nog een randbemerking over het lerwoldo leven dat wij 'studenten' hier aan de univ slájten. We zitten 4 of 5 jaar op een kot in Louvain en hebben misschien contact met de huisgenoten, maar leven voor de rest als vreemdeling in een

vreemde omgeving. De studentenbeweging in het algemeen interesseert zich ook niet voor de problemen eigen aan de leuvense bevolking en tussen beide groepen bestaan dan ook nauwelijks kontakten - buiten de handelskontakten. Er kan zelfs gesteld worden dat er vanuit de leuvense bevolking steeds een zekere argwaan bestaan heeft tegen de studenteninitiatieven, waar zij toch volledig buiten staan. Ook dit is een aspekt van de in deze brochure behandelde problematiek: in een wijk moeten gesprekken tussen de bewoners ook de studenten omvatten. Wij roepen aldus iedere student op om eens rond te kijken in de wijk naar de problemen die er aanwezig zijn, en in de contacten met de wijkbewoners tenminste zijn bereidheid te tonen om samen naar een oplossing te zoeken. Ook de studentenbeweging roepen wij op dienaangaande standpunten in te nemen en akties van de leuvense bevolking daadwerkelijk te ondersteunen.

Verder vragen wij aandacht voor onze twee andere brochures die wij reeds publiceerden. 'Inleidende teksten van Reich, Illich, Fromm en Marcuse' (45 blz.) en 'Onderwijs gewonnen en te licht bevonden' (30 blz.) In januari is verder een brochure te verwachten over het gezin, in februari is het maandthema de fabriekswerking, en in maart komt er een algemene conclusie.

Het sekretariaat van S.K.A.L. is Vlamingenstraat 102, Leuven.

Groetjes,

S.K.A.L.

De Texas-wijk in Genk

Omstreeks 1910, juist voor wereldoorlog 1, ontdekte André Dumont rijke steenkoollagen in de Kempische ondergrond. Tot de jaren '60 ging het goed met Dumont. Hij werd rijk en liet zijn onderhorigen meeeten van de koek. Hij bouwde wijken, klinieken, scholen, kerken en sportterreinen. Toen kwam de crisis. De Europese Gemeenschap van Kolen en Staalbesliste dat het stilaan tijd werd om de verouderde mijnen te sluiten. Bovendien was er een onuitputtelijke en goedkope olie-energie aanwezig in de derde wereldlanden. In '66 werd de eerste mijn gesloten te weten de mijn van Zwartberg. De mijnwerkers zagen deze maatregel als broodroof en kwamen in opstand. De rijkswacht schoot op hen en doodde er twee. Het was de tragedie van Zwartberg. De mijn werd gesloten en er kwam de 'wet van Zwartberg', die luidde dat er geen nieuwe mijnsluitingen mochten komen zonder nieuwe werkgelegenheid. Zoals Philips dit reeds voor 1960 had gedaan, vestigde Ford zich na de eerste mijnsluiting ook in Limburg. Ondertussen ontvingen de Kempische steenkoolmijnen miljarden aan subsidies vanwege de staat hetgeen hen niet belette hun enorme bezittingen in Limburg te verkopen. Zo werden de woonwijken verwaarloosd en werden de immigranten, bejaarden en andere marginalen langzaam uit hun woningen verdreven.

De wijk Texas was een aldus verwaarloosde wijk. Sinds de koolmijnen niet meer zo vlot draaiden, lieten deze de wijken over voor wat ze waren. Elementaire sociale voorzieningen ontbraken. Door het gebrek aan riolering liep het afvalwater van de beerputten over de straten en tuinen en verspreidde soms een ondraaglijke geur over de buurt. De straten werden niet meer hersteld, de bomen niet meer gesnoeid en de kapotte lampen van de straatverlichting niet meer vervangen. De klachten van de Texasbewoners waren trouwens velerlei: alleenstaande bejaarden, die zich moeilijk konden behelpen; gehandicapten die geen aangepast pensioen kregen; immigranten die moeite hadden de nodige formaliteiten voor hun verzekering in te vullen; gebrek aan autobushokje; gebrek aan een buurthuis e.d. Door het ontbreken van een waterleiding moesten de vele oudjes steeds honderden meters ver met een emmer om water te halen bij de pomp. De eerste aanleiding tot een kleine politieke actie was de klacht van een vrouw die paratyfus kreeg, en waarvan de dokter zei, dat deze heel waarschijnlijk in het drinkwater moest gevonden worden.

Laten we eerst eens kijken hoe het initiatief totstand kwam om voor al deze problemen de koppen bij mekaar te steken. Tijdens de mijnstaking legde een zekere Diego contact met Andreas een Griekse mijnwerker. Deiden wisselden ervaringen uit over de wijkproblemen en de moeilijkheden om de bevolking hiervoor samen te brengen. 'Maarkom toch bij ons in Texas' zo zei Andreas. Ik ken heel wat mensen, en ik zal met jullie meegaan om huisbezoeken te doen. Er werden bezoeken gebracht vooreerst aan de Griekse families. Het onthaal was zeer gastvrij. Nadien kwamen de Italiaanse gezinnen

aan de beurt. Tenslotte werd een eerste volksvergadering gepland in de parochiezaal van de Kring te Waterschei. Dit was de eerste keer dat de wijkbewoners in een algemene vergadering zelf voor mekaar hun problemen uitdrukten. Deze uitdrukking was des te gemakkelijker omdat men zich reeds vroeger individueel had o.a. ter gelegenheid van de huisbezoeken. Gedurende de volgende volksvergadering kwam een wijkkomité tot stand. De aanleiding hiertoe was bovengenoemde geplande actie in verband met het drinkwater. Een aansporing tot de oprichting van de groep was zeker de weerstand die men ondervond van allerlei kanten. Zo bv. de pastoor die de parochiezaal verbond als onderdak voor verdere activiteiten van het wijkkomité. De wijkactie was dus duidelijk succesvol omdat er de aanwezigheid was van iemand die men kende nl. Andreas. In deze vertrouwensrelatie begint de betrokken bevolking zich uit te drukken. De ervaring leert ons dat basisgroepen nooit ontstaan door het voluntarisme van leiders of militanten van buitenuit, maar weldoor de mensen zelf van binnenuit. Ook de intellektuelen hebben zelden het nodige vertrouwen en geduld om met basismensen samen te werken. Een groep groeit uit een gemeenschap waarin een kollektieve bewustwording groeit door het feit dat iedereen de juiste voorwaarde vindt om zich uit te drukken: ongedwongen en informeel. Uiterst belangrijk voor de start van de groep Texas is dat de groep zich ontwikkeld heeft in een klimaat van menselijke warmte en gemeenschappelijke ervaring van een verdrukkend probleem. Actie en informatie wisselen elkaar voortdurend af. De deskundige steun aan dit wijkkomité kwam van juristen, van de wetswinkel (advokaten en notaris), van de dokter, van een gezondheidsgroep, op de vorming van de arbeidsuniversiteit.

Op een vergadering van het Texaskomitee werd de vrouw uitgenodigd die beweerde te lijden aan paratyfus klachten. Ze kwamen samen met haar buurvrouw die beweerde, dat haar kinderen herhaaldelijk ziek werden en dat de dokter vermoedde dat het zuur in hun darmen wel eens van het water zouden komen. Een jonge dokter was aanwezig, alsook een jurist van de wetswinkel. De vrouwen waren zo blij dat ze zich een grondig hadden kunnen uitspreken dat ze onmiddellijk hun burens gingen uitnodigen. Zo ontstond heel normaal een wijkkomitee rond volksgezondheid. Als slot van de vergadering werd beslist dat er een petitie zou worden opgesteld. Als voorafgaandelijke stap zou men een brief sturen naar het Ministerie van Volksgezondheid, met de feiten als bewijsmateriaal. Toen zei de vrouw dat ze aan haar huisdokter een bewijs had gevraagd van zijn vermoedens. De dokter had echter geweigerd hierop in te gaan. Dit was zijn taak niet, zo zei hij. De vrouw was bereid een brief te ondertekenen, waarin het getuigenis van haar huisdokter in vermeld stond. Deze handtekening zetten was zichtbaar een grote stap voor de vrouw. Ze nam een zekere afstand van haar eigen dokter die toch voor haar een stuk leven betekende. Maar het is de waarheid en ik teken, zo zei ze de daad bij het woord voegende. De anderen ondertekenden ook. De brief werd opgesteld met het behulp een jurist. De diensten van het Ministerie kwamen het water onderzoeken en na enige tijd kwam een brief met het resultaat. Het water had een te hoog zuurgehalte en moest voor-

al voor kinderen met 'licht voorbehoud gebruikt worden'. In ieder geval deed men er het beste aan, het wat voor gebruik te maken. Deze brief samen met de verslagen van de vergaderingen, werd via het wijkkrantje, zowel in Texas, als de Zwartbergwijk verspreid.

Als volgende stap werd een petitie opgesteld, waarin niet alleen drinkwater en waterleiding, maar ook riolering gevraagd werd. Waarom zo vroegen de wijkbewoners zich af, betalen wij sociale voorzieningen als drinkbaar water, -leiding en riolering voor de anderen, die het beter hebben dan wij? Zo ontdekten de wijkbewoners een belangrijk mechanisme dat de verdrukking bevordert: de sociale voorzieningen, zoals gezondheidszorg, vakantiehuisjes, universiteiten, worden met het geld van ieder betaald en komen vooral ten goede van diegenen die het al goed hebben. De petitie was een succes 98 op 100 ondertekenden. Alleen twee bejaarde echtparen, die nauwe contacten hadden met de sociale diensten van gemeente en parochie en die reeds herhaaldelijk door hen geholpen waren geworden, weigerden te ondertekenen. Ze stonden eerder vijandig tegenover de actie. De petitie werd verstuurd naar de burgemeester van Genk, naar de gouverneur van de provincie en naar de minister van volksgezondheid. Het antwoord bleef uit. De mensen werden ongeduldig, sommige geraakten zelfs ontmoedigd. De actie dreigde te mislukken. De overheid reageerde niet. Dat was waarschijnlijk de beste taktiek om zich af te zetten tegen de actie. Trouwens de gemeentelijke overheid liet niet na, iedereen aan te zetten om ermee te stoppen. De situatie op juridische vlak kwam verward over: de gemeente zei dat Dumont eigenaar was van de ganse wijk, straten inbegrepen, en dat een proces aangespannen was tegen Dumont. Dumont wierp de verantwoordelijkheid voor de waterleiding en bestrating op de gemeente. Op de volgende vergadering stelde een slimmerd voor een paar speelse acties te voeren die de mensen zouden doen lachen.

Op het voetbalstadium André Dumont, vlak in de buurt ging een belangrijk volksfeest door. Luc D'Hoore was er als voorname gast aangekondigd. Het gemeentebestuur van Genk zou er van die gelegenheid gebruik maken om haar goed beleid inzake huisvesting, sociale voorzieningen en groene planning naar voren te brengen onder het motto: 'Genk, groene stad'. Die dag hingen er mooie affiches, uitdagend, onbereikbaar hoog, waarop eenieder kon lezen, in verschillende talen. Bezoek Texas, lachende wijk in de groene stad, alle comfort, drinkbaar water in de huiskamer, mooie straten met riolering. Er werd die dag groen gelachen.

Op Hemelvaartsdag stond een bonte stoet van wijkbewoners vertrekkensklaar aan de Kristus Koning kerk van Waterschei. Auto's nieuwe en oude, vol affiches en zwarte vlaggen; brommers en voetgangers gewapend met schuppen klaar om de putten in de straten te dekken. Men wachtte vol ongeduld op een kamion met een zware vracht vol grint. Maar de kamion kwam niet opdagen. De politie oversteedde de reden hiervan mede: op last van de gemeen-

telijke politie tegengehouden. Hij stoorde nl. de openbare orde; en de gemeente kon hiervoor de verantwoordelijkheid niet op zich nemen. Onder zware bewaking trok de kleurige stoet dan door de straten van Texas en Zwartberg. Er werd gelachen en gezongen en met de schuppen werd de maat geslagen. Moegetergd door de herhaaldelijke akties, de pamfletten, de wijkkranten en de krantenartikels besloot het schepencollege de stier bij de horens te vatten. De zaal Familia diende als forum voor een informatievergadering, waarop al de bewoners van Genk-Noord zouden worden geïnformeerd over de situatie in de wijken. De zaal liep vol, haast de helft waren wijkboners van Texas. Zij hadden hun inbreng goed voorbereid, en hadden ook de aanwezigheid van juristen gevraagd. Het schepencollege zat voltallig in een beheerste kalmte achter de tafel. Zij hadden ook een eigen advocaat meegebracht. Gelukkig maar, want na de moties door de wijkkomitees volgde een spannend steekspel door de advocaten van beide kampen. Zo werd het sociale probleem voor ieder duidelijk. De gemeenteraad had gefaald: in plaats van tegen te werken, had men de aktie van de wijkbewoners van Texas moeten steunen tegen André Dumont. Als slot van deze informatievergadering beloofde eerste schepen Gaethofs plechtig, dat men al het mogelijke zou doen voor Texas en Zwartberg. Er zou niets gebeuren zonder de wijkbewonders te raadplegen.

In de dagbladen verscheen het triomfantelijke nieuws. Texas zou verdwijnen. Dankzij de herhaaldelijke inspanningen van het schepencollege zou een modelwijk gebouwd worden met prioriteiten voor Texasbewoners. Hiervoor had men van de regering kredieten losgekregen. De goede gemeentevaders waren ervan overtuigd dat ze van die grote lastposten afwaren. Maar in hun edelmoedige voortvarendheid hadden ze een onvergeeflijke fout begaan. Ze hadden vergeten de wijkbewoners te raadplegen. Onmiddellijk kwam het wijkkomité samen en werd een vragenlijst opgesteld om naar de opinie van de wijkbewoners te peilen. Het resultaat was overtuigend: de wijkbewoners wensten in hun wijken te blijven wonen. Hun huisjes hadden ze zelf goed onderhouden en hier en daar was bijgebouwd. Bovendien stonden deze huisjes in ruime tuinen, temidden van prachtige heiden en dennenbossen. Haast niemand wenste in de ultramoderne hokken samen te hokken, zonder tuinen en spelterreinen, met elektrische voorzieningen en alle comfort dat ze niet hadden gewenst. Tenslotte ontdekten de wijkbewoners dat ze in hun Texasbuurt doorheen al die jaren fijn menselijke relaties hadden opgebouwd. Men was eensgezind. Texas wil blijven leven. Op de volksvergadering werd eensgezind beslist een betoging te houden. De wijkbewoners van Texas en Zwartberg zouden dit keer naar het centrum van de stad optrekken. Iedereen was het eens met twee konkrete eisen: Texas blijft en riolering nu. Dit laatste gold zowel voor Zwartberg als Texas. De betoging was een succes. Het waren geen oproerkraaiers die daar door de stad trokken maar rustige vast besliste wijkbewoners. De rijkswacht stond er radeloos beteuterd bij te kijken toen plots de wijkbewoners zich rustig neerzetten vlak in het midden van het drukste kruispunt van de stad. Terwijl

aanzwellende slierten auto's ongeduldig stonden te toeteren werd er vrolijk gesprongen, gedanst en gezongen. Even later zakte de stoet af naar het stadhuis, waar de gemeentelijke adviesraad van immigranten onder voorzitterschap van de schepen van welzijnszorg vergaderde. De sfeer, zo vernam men achteraf was ondraaglijk gespannen. De leden van de adviesraad hoorden duidelijk het geroep van hun eigen vrienden en familieleden, maar durfden niet naar het balkon komen zoals gevraagd werd.

Onder de druilerige regen trok de stoet verder naar de lokalen van de vakbonden en het Italiaanse konsulaat. Niemand daagde op. Bij het huis van d'Hoore aangekomen vonden ze hem wel thuis, en hij ging het gesprek aan met de wijkbewoners. Op zijn beurt beloofde hij alles te doen wat nuttig was voor de Texaswijk. Hij beloofde dat iedereen die in Texas wou blijven, hiervoor de gelegenheid zou krijgen. Enige dagen later werd begonnen met de riolering in Zwartberg. In het wilde weg, zonder een vooruitgestippeld plan werd er gegraven. Hierop kwamen de wijkbewoners wederom op straat. Eerste schepen Gaethofs trok zich de haren uit het hoofd. Maar wat willen die wijkbewoners nu eigenlijk? Ze reklameren dat ze geen riolering hadden. Nu men hen riolering geeft, reklameren ze nog. Eigenlijk was het allemaal niet zo moeilijk, de mensen willen eindelijk erkend worden als volwaardige gesprekspartners in feiten die met hun direkte leefwereld aangingen.

De Texasaktie eindigde niet met het behoud van Texas, maar is enkel een stap naar de integrale bevrijding van de bewoners van deze wijk. Dit wil zeggen dat de bewoners een wijk uitbouwen, waarin door iedereen gestreefd wordt naar goede voorzieningen, zoals speelterreinen, ontmoetingshuizen, gezondheidszorg, sociale diensten en cultuur. Deze opbouw kan alleen maar ten volle gerealiseerd worden in een globale revolutionaire samenleving, waarin de economische macht in handen is van de mensen, in een globale aanpak van het gezondheidsbeleid, in een sociaal onderwijs, en vormingspolitiek.

...

Deze tekst werd in een andere vorm overgenomen uit een reeks teksten die verschenen in een brochure van Wereldscholen. Deze brochure werd gebruikt als discussietekst tot het congres van Wereldscholen in 1975.

Aktiefrent Huurderskoöperatieve Schaarbeek.

Wijk- en Welzijnswerk: 'De stad aan het volk'.

De stadsvernieuwing komt neer op verloedering. De volkwijken worden het eerst bedreigd, of zijn reeds verdwenen, en voor de wederhuisvesting van de bewoners voelt niemand zich verantwoordelijk. De vrijgekomen grond is het voorwerp van speculatie: promotoren drijven de grondprijs zeer hoog op en gaan er dan de enige soort van bouwwerken op plaatsen die voldoende winst kan opleveren: luxe-appartementen, maar vooral kantoorgebouwen. Duzenden mensen worden dakloos gemaakt om plaats te ruimen voor de betonnen jungle van hoogbouw die de stad ongenietbaar en onbewoonbaar maakt.

In Schaarbeek is het, na de Noordwijk, de beurt van 'Laag-Schaarbeek'. De politici en de promotoren trekken er aan hetzelfde touw. Men wil er de tienduizenden immigranten en andere 'minder rendabelen' weg. De methode van uitdrijving is meer verfynd dan de brutale kollektieve uitwijzing in de Noordwijk. Via een gemeentelijke instelling, het Huurderkoöperatief, kopen de machthebbers, vooral Nols en Weustenraad, vele huizen op (nu reeds meer dan 250). Ze herstellen die huizen niet en laten deel ervan onbewoond (ongeveer 50), zodat dit alles gaat verkrotten. Heel de straat, heel de wijk wordt op deze manier aangetast en rijp gemaakt om officieel bouwvallig te worden verklaard. Dan is het de beurt aan de promotoren om te slopen en hun zeer rendabele gebouwen te plaatsen.

Daartegenover stellen wij dat de vernieuwing die de oudere wijken van Brussel zeker nodig hebben, ten dienste moet staan van de huidige bevolking, immigranten, arbeiders, kleine middenstanders. Oudere huizen moeten hersteld en aangepast worden. Waar nieuwbouw komt, moet deze kwa huurprijs binnen het bereik van de bewoners liggen. Indien de gemeenten honderden miljoenen uitgegeven hebben om de grond van de Noordwijk bouwrijp te maken voor de promotoren, dan kunnen zij ook de middelen vinden voor het subsidiëring van sociale woningbouw. Om de kapitalistische stadsvernieuwing te bestrijden moeten de bewoners ingelicht en gemobiliseerd worden en zich organiseren in wijkkomitees. De strijd sluit aan bij wat reeds bestaat. Een aantal aktiegroepen en organisaties werken in Laag-Schaarbeek op verschillende terreinen. Het was duidelijk dat de machthebbers hun werk van sociale bijstand teniet doen of misbruiken en uiteindelijk toch de bevolking uitdrijven;

Deze problematiek wordt ook gekoppeld aan bekende hedendaagse problemen, zoals het schandaal van de geldzwendel, de valse handtekeningen, het failliet enz... van het Manhattan. Daarbij komt nog de bedreiging van vele andere Brusselse wijken, zoals de Marollen, de metrolijn die door Molenbeek wordt getrokken, de rechteloosheid en uitbuiting van de immigranten en de levensduurte en de toenemende werkloosheid.

Aldus werd getracht een tegenmacht op te bouwen. De wijkwerkers hadden de slechte ervaring opgedaan dan door onderhandelingen met de machthebbers weinig te bereiken viel omdat zij dit vanuit een positie van zwakheid deden. Ze liepen haast altijd op loze beloften, manipulaties en geen concrete resultaten, tenzij hier en daar de oplossing van een individueel geval. Het komt er dus op aan een tegenmacht te scheppen en dan van daaruit, op basis van eigen eisen te gaan onderhandelen. Dit doen wij door onszelf strijdbaar te tonen, en de wijkbevolking en de publieke opinie in het algemeen bij onze strijd te betrekken.

Op voorstel van W.S. werd gekozen voor een openlijk konflikt met de autoriteiten door het bezetten van leegstaande huizen. Een ploeg van werendscholen zetten ook de eerste stappen en inkasseerde de harde klappen van een eerste bezetting. Naast de bezettingen worden een aantal klassieke aktiemiddelen gebruikt: sandwichman, pamfletten, autk ravaan, straattoneel, zang, meetings, diavertoningen en enquetes.

...

Deze tekst werd gepubliceerd in 'Cijclus strategie Demokratisch basissocialisme 1976' vanuit Wereldscholen.

WIJKKRANT BUURTWERK MEULENBERG-HOUTHALEN

Hiernavolgend een aantal artikels die verschenen in de eerste wijkkrant van buurtwerk Meulenberg.

Deze wijkkrant wordt uitgegeven door het buurtopbouwwerk Meulenberg vzw en zijn werkgroepen: de buurtraad, jongerenwerking (jonge arbeidsgroep J.A.G.), gezondheidswerking, dienstverlening, werkgroep huurderskomitee. Dit in samenwerking met KWD Meulenberg, Wereldscholen Houthalen, medewerk (st) ers van VKSJ, Squil, Jeugd zorg Meulenberg, ziekenzorg, catechese; buurtbewoners uit de diverse wijkdelen (diverse nationaliteiten).

Indexknoeierij, programmawet, herstelplan, egmontplan... Wat brengt de toekomst? Immigranten welkom. De gevolgen (prijsverhogingen, belastingsverhogingen...) van de nationale politiek zijn ook te voelen op Meulenberg. Het is dan ook niet voldoende dat het buurtwerk en de bevolking zich alleen gaat bezig houden met het oplossen van de gevolgen van die politiek. (jongerenopvang, opvang individuele problemen, verbetering huisvesting, bezig zijn met kinderen, zoeken naar lokalen, speelmogelijkheden, ontspanning, enz...). Dit is natuurlijk zeer belangrijk, omdat we daar mekaar vinden en ons eigen leven en dat van heel de wijk kunnen verbeteren. Het is echter even belangrijk dat de buurtbewoners zich via hun organisaties, vakbonden, ziekekassen enz... gaan bezighouden met het wegnemen van de oorzaken van al die problemen.

Gaan economische crisis en toenemende rassendiskriminatie hand in hand? Diskriminaties van immigranten bij het zoeken van een 'privé-woning', bv. door het vragen van schandalige borgsommen. Een gekend voorbeeld! De meesten onder U hebben zelf al de ene of andere vorm van diskriminatie ondervonden. De jongeren van Meulenberg vertellen U avonden lang over hun slechte ervaringen met een hele hoop dancings hier in Limburg. Ook op school ondervinden sommigen moeilijkheden, al lijkt het hier beter. Kortom diskriminatie bestaat al langer dan vandaag. Al steekt ze vandaag weer meer de kop op. Racistische tongen beweren dat de immigranten het werk van de Belgen stelen. Stark voor dank. Lang niet alle belgen, gaan hier mee akkoord. Gelukkig maar, want solidariteit tussen alle werkende mensen is hoe langer hoe meer nodig. Ter illustratie hieronder een brief van een Belgische moeder van Meulenberg:

'Antwoord aan de zielige mensen, die zo graag de gastarbeiders zien terugzenden naar hun land van herkomst, vanwege de werkloosheid hier. Twee van mijn dochters zijn getrouwd met een Italiaan: één met een gastarbeider. Ze hebben een zoontje. De andere met de zoon van een gastarbeider. (volgens de gewone maatstaven een trapje hoger op de maatschappelijke ladder, dan de vorige!). Wanneer ik dan bedenk dat men hier zo ijzig harteloos zou kunnen zijn

om te zeggen 'stuur ze terug,' dan rijzen mijn haren te berge. En mijn kinderen, en mijn kleinzoon? Moeten die mee weg? Of mogen die hier blijven? Laten we aub Zuid-Afrika maar niet veroordelen wegens zijn apartheid. Zijn we niet akkoord voor hetzelfde.

Wit betrouwbare bron vernemen we dat de nieuwe wijk 'De Standaard' (statiestraat) zou verboden worden voor niet-Europeanen. (Turken en Marokkanen). Ondanks de degelijkheid van de informatiebron hopen we dat hier waar is. Het lijkt ons dan ook belangrijk dat de verschillende organisaties (van immigranten en belgen) hieromtrent de politieke verantwoordelijken zouden ondervragen.

Ook in Houthalen maait de crisis een stuk werkzekerheid weg onder de voeten van een aantal arbeidersgezinnen. Deltaplast RIP. Bergven's: regelmatige afdankingen. De gelukkigen mogen de scharen werklozen gaan vergroten en genieten het genoeg door de rijke heren voor 'profiteurs' aanzien te worden.

De arbeidsgeneeskundige diensten stellen hun inkomen veilig (bv. Gedilo) door een forse prijsopslag. Natuurlijk betalen de patrons die opslag. Maar denkt ge niet dat hij zal doorgerekend worden op de rug van de arbeiders? Bv. door minder onderzoeken te laten doen, of door de produktie op te drijven. Of nog erger: meer produktie met minder volk of reorganisatie. De verplichte prijs voor alle diensten heeft in zich ook voordelen: een stuk oneerlijke concurrentie valt weg; de kwaliteit van het onderzoek zou kunnen verbeterd worden. Het ziet er niet naar uit dat dit zal gebeuren.

Dringend gevraagd. Iemand die bereid is - als begeleider van een rolstoelgehandikte - 14 dagen meer op privéreis te gaan (mogelijk Jagoeslavië). Voorwaarden. Ouder zijn dan 18 jaren. Bereid zijn de eigen reis te betalen. Akkoord zijn samen met de gehandikte de reis en het verblijf te regelen. Geïnteresseerden kunnen zich (voorlopig best nog schriftelijk) opgeven op adres van het buurthuis Springstraat 40, Meulenberg (oude panda). Wij zorgen dan wel dat er kontakt komt. Bedankt op voorhand.

Zaterdag 25 juni 1977. DUURTFEEST MEULENBERG. 'ter gelegenheid van de opening van het Buurthuis'. Vanaf 14 uur tot 23 uur. Muziek. Dia's en tekenfilms voor kinderen: gratis. Balonnenverkoop. Mini wijkkermis: sociale prijzen. Stickerverkoop J.A.G. Openlucht poppenkast. Onthaal van de pers. Diavertoning over Meulenberg, en de buurtwerking. 'SPEL ZONDER GRENZEN' start 15 uur. Avondprogramma: Vrij podium: muziek, zang, toneeltjes. Trekking tombola. Ongeveer 22 uur. De burenen middenstanders zorgen voor verfrissingen en versnaperingen. IEDEREEN WELKOM.

Ook in België is er geen vrijheid voor onze Marokkaanse vrienden!

Er is de diskriminatie voor immigranten waar zeker de Marokkaanse en Turkse gemeenschap onder te lijden heeft. Maar er is zelfs erger dan dat! Tot in de landen (België, Nederland, Frankrijk enz...) toe waar de Marokkaanse arbeiders uit bitter noodzaak gedwongen zijn naar toe te trekken om wat meer inkomen voor hun familie te vergaren, is de Marokkaanse politie van Koning Hassan georganiseerd. Dit gebeurt onder het mom van de 'Amicales' een zogenaamde kulturele organisatie voor Marokkanen, die eigenlijk niet anders doen dan de Marokkaanse arbeiders bespieden alhier. Wat doen ze hier naast werken? Wat vertellen ze? Werken ze mee in de vakbonden? Welke ideeën doen ze hier op? Immers al die ervaringen in Europa kunnen wel eens gevaarlijk worden voor de diktatuur van Koning Hassan in Marokko. Om 'hun' werk goed te kunnen doen werken de verantwoordelijken van de 'Amicales' zich in alle officiële organen (zoals de adviesraad voor immigranten in Houthalen waarin een belangrijk figuur van de Amicales zagezegd de Marokkaanse gemeenschap vertegenwoordigt.) Het is dan ook niet te verwonderen dat de meeste Marokkanen niet teveel durven verroeren. Dat is veel te gevaarlijk: moeilijkheden in Marokko als ze op verlof gaan, kindergeld dat niet terecht komt enz... En moeilijkheden met de politie en het regime in Marokko mag je niet zomaar gaan vergelijken met België. Bij serieuze meningsverschillen betekent het vaak gevangenisstraf, foltering enz... Om er enig idee van te krijgen kan je best vergelijken met de situatie in Spanje enige tijd terug. Deze situatie lijkt ons ernstig genoeg om meer bekend te maken, iets wat bv. ook de volksmacht van een paar maanden terug deed. Daar deze situatie ongetwijfeld een sterke weerslag heeft op het leven van de Marokkaanse gezinnen op Meulenbergh en Houthalen vinden we het tevens belangrijk de verantwoordelijken van bv. de gemeente en de adviesraad voor immigranten te vragen dit probleem eens ernstig te bespreken en er de gepaste besluiten uit te trekken. We denken bv. in de richting van andere afgevaardigden, of om gemeentelijke infrastructuur (Casino) niet langer beschikbaar te stellen voor het feest van Hassan. De Marokkaanse gemeenschap (ook velen die nu uit schrik naar het feest gaan) zal er dankbaar om zijn.

° De huurprijzen van een aantal sociale woningen op Meulenbergh (oude cité en grote nieuwbouwwoningen) stijgen binnenkort (max: 200 fr per maand).

° Binnenkort ook de 3 jaarlijkse aanpassing van huurprijzen aan de inkomsten. Normaal op het eerste zicht, maar wanneer de aanpak van de grote belastingsontduiking?

° De kosten voor algemeen onderhoud in de appartementen (Savio-Elzenstraat) zijn enorm gestegen tegen verleden jaar. Volgend jaar (zegt Kempisch Tehuis op basis van de huidige rekeningen) zal 2000 fr per maand niet genoeg zijn!

° Door gebrek aan kennis over het gebruik, door hier en daar slechte afstelling van de installatie en door het ontbreken van kamerthermostaten (wie durft te betwisten dat dit geen besparing geeft!) zijn er in een aantal woningen (nieuwe huizen) hoge aardgasrekeningen geweest. Tot 35.000 fr per jaar.

° We horen geregeld van ongelooflijk hoge electriciteitsrekeningen in een aantal nieuwe woningen en appartementen, al vinden we er geen installaties die dit direkt kunnen verklaren.

"Duurtwerk Meulenberg, vzw"

° met zijn jongerenwerking: ontspanning, vorming, ontmoeting, door gesprekken, dia-avonden, toneel, muziek, vrij podium, uitstappen, aktie, solidariteitsbetuigingen, voor alle nationaliteiten, jongens en meisjes (door de jonge arbeidersgroep).

° met zijn buurtraad: vorming, ontspanning, ontmoeting, onderlinge hulp, belangenverdediging... door organisatie van het buurthuis, vergaderingen, voorlichting, bibliotheek, wijkkrant, film, huisbezoeken, uitstap... voor alle nationaliteiten, mannen en vrouwen, arbeiders, bedienden, werklozen, gepensioneerden, gehandicapten, bejaarden, kleine zelfstandigen.

° met zijn werkgroep gezondheid: voorlichting, vorming, ontmoeting, belangenverdediging voor alle buurtbewoners(sters)

° met zijn wijk of huurderskomitees (appartementen, oude cite...) belangenverdediging, onderlinge hulp, ontmoeting, voorlichting, vorming... voor alle betrokken huurders (sters).

° met zijn beginnende kinderwerking: ontspanning, vorming, ontmoeting, door dia-avonden, geplande spelnamiddag... voor alle kinderen van Meulenberg.

° met zijn dienstverlening: opvang en belangenverdediging van gezamenlijke en individuele problemen (of doorzenden naar bevoegde diensten) zoals bv. gerechtszaken, kontrakten, huurproblemen, pensioen, kindergeld, vertalingen, gezinsmoeilijkheden enz... voor alle bewoners.

HOE LANGER HOE MEER DOOR EN VOOR DE BUURTBEWONERS ZELF

Dankzij de samenwerking van een aantal buurtbewoners, mensen uit organisaties.

Dankzij de samenwerking van mannen, vrouwen, volwassenen en jongeren.

Dankzij de samenwerking van verschillende nationaliteiten.

Dankzij de belangeloze inzet van tijd, energie en geld van een deel van de werkende bevolking in het belang van heel de wijk Meulenberg.

Hoogtepunt van deze solidariteit doorheen opgelegde grenzen was de laatste maand zeker de huur van een buurthuis. De gezinnen en personen die het duurtwerk op dit ogenblik dragen - en daarvoor reeds hun tijd en energie insteken - dragen ieder volgens zijn eigen mogelijkheden, meer dan volledig de huur van dit buurthuis.

Literatuur: WIJKKRANT Duurtwerk Meulenberg, Springstraat 40 Houthalen.

Voorwaarden voor het instellen van wijkraden en oorzaken van de ineffektiviteit van bestaande wijkraden.

H. Wuyts

De wijkraad is een instrument dat de burger ter beschikking staat om zijn invloed op het gemeentebeleid te vergroten ter verbetering van de gemeentelijke democratie. Als zodanig is de wijkraad een alternatief voor de funktionele raden die elk slechts bevoegd zijn op een deelgebied van het gemeentelijk beleid, vb. de jeugd, de ouderlingenzorg, de sport, de kultuur met een jeugdraad, een raad voor de derde leeftijd, een sportraad, een kultuurraad. Deze raden komen betrekkelijk veelvuldig voor en hebben als voordeel dat zij gespecialiseerd zijn en de hele gemeente bestrijken; zij hebben als nadeel dat zij met elkaar tegenstrijdige adviezen kunnen uitbrengen, waarin de gemeentelijke overheid een gemakkelijk ekskus kan vinden om met niemand rekening te houden terwijl toch veel mensen de illusie zullen hebben iets in de besluitvorming te kunnen bijdragen. De voordelen van de funktionele raden zijn tegelijkertijd de nadelen van de wijkraad: hij bestrijkt niet het hele grondgebied van de gemeente en is niet gespecialiseerd - hoewel dit tevens als voordelen kan aangerekend worden; bovendien is men in de wijkraad verplicht tot overleg te komen tussen de verschillende aspekten van het gemeentebeleid zodat men alle domeinen kan bestrijken, de gemeenschapszin kan verscherpen en ook minder specialisatie vereist is om actief aan de werkzaamheden van de wijkraad te kunnen deelnemen - wat de aantrekkelijkheid voor de burgers ongetwijfeld zal verhogen en dus het democratisch karakter van de besluitvorming zal ten goede komen.

Volgende oorzaken van ineffektiviteit van de bestaande wijkraden zijn aan te stippen :

1. De wijkraden passen niet in het bestaande beleidsvormingsproces van de gemeentebesturen, d.w.z.:
2. De wijkraden spelen geen rol in het voorlichtingsbeleid van de gemeente;
3. De onduidelijkheid over de vorm van adviesaanvragen en advisering;
4. De wijkraden hebben geen deskundig apparaat ter beschikking;
5. De wijkraden kunnen slechts aan het gemeentebestuur advies geven en niet op een hoger niveau;
6. Over de echt belangrijke problemen worden de wijkraden niet gehoord;
7. Er bestaat geen samenhang tussen de onderwerpen waarover om advies gevraagd wordt;
8. De spanning tussen de wijkraden en sociale wijkopbouworganen (minder toepasselijke op belgische situatie);
9. Het u**it**bliven van bestuurlijke bevoegdheden;
10. Afwezigheid van interesse bij de bevolking.

Uit voorgaande opsomming blijkt dat men met de wijkraden twee richtingen kan opgaan:

- men kan de mogelijkheid overwegen (en dus realiseren) aan de wijkraad bestuurlijke bevoegdheden toe te kennen zodat op de betreffende domeinen de wijk niet slechts kan poging invloed uit te oefenen maar volledig zelf het beleid kan bepalen. Vanuit democratisch oogpunt is dit natuurlijk de beste regeling maar ze wordt natuurlijk beperkt door overwegingen van doelmatigheid: welke taken kunnen op een bevredigende wijze vervuld worden op het niveau van de wijk? Dit is uiteraard een politieke beslissing. D.w.z. dat 'bevredigend' een relatief begrip is dat sterk kan bepaald worden door andere overwegingen dan doelmatigheid. In elk geval moet op alle domeinen een takenanalyse plaats hebben om alle taken en onderdelen van taken te ontdekken die op het niveau van de wijk kunnen behandeld worden.

- men kan van bij de aanvang de wijkraad opvatten als een adviesorgaan zonder meer; alle privaatrechterlijke wijkraden zullen per definitie dit staat hebben zoals ook alle functionele raden bij ons tot deze soort moeten gerekend worden. Met dit advies kan men echter ook nog verschillende kanten op: een wijkraad kan de toelating hebben op eigen initiatief een advies uit te brengen ofwel slechts op verzoek; in dit geval kan het advies niet-verplicht of verplicht zijn; in dit laatste geval kan het gaan om een gewoon advies ofwel om een gekwalificeerd advies d.w.z. dat de gemeenteraad er slechts kan van afwijken na overleg met de wijkraad, of wanneer dwingende redenen aanwezig zijn.

In de Nederlandse gemeentewet voorziet artikel 63 dat bevoegdheden kunnen worden overgedragen aan een wijkraad; in de Belgische gemeentewet is deze mogelijkheid niet voorzien evenmin als in het nieuwe ontwerp van gemeentewet dat momenteel ter studie ligt.

Volgende elementen zijn de voorwaarden voor het instellen van wijkraden:

1. Er moet sprake zijn van een wijk die in zeker opzicht af te grenzen is van de omgeving wat betreft ligging en/of karakter;

2. Voordat ertoe overgegaan wordt een wijkraad in te stellen moeten de wijkbewoners weten met welke problemen de wijkraad zich kan bezig houden:

- men moet dus de problemen manifest maken;
- men moet het besef bijbrengen dat de wijkvertegenwoordigers invloed kunnen uitoefenen;
- men moet bewust proberen het democratisch ideaal te realiseren langs de wijkraad;

3. De wijkraad moet direkt verkozen worden door de wijkbewoners: de democratie moet hier reden en regel zijn;

4. De structuur van de wijkraad moet democratisch en flexibel zijn;

5. Er moet loyale medewerking zijn vanwege het gemeentebe-
stuur: volgens sommigen is immers het louter adviesrecht wei-
nig zinvol, daarom:

- moet het gemeentelijke besluitvormingsproces zo en mogelijk zijn;
- moet de gemeente bv. jaarlijks een overzicht geven van haar bedoelingen i.v.m. de betreffende wijk;
- moet de wijkraad opgenomen worden in het gemeentelijk besluitvormingsproces telkens het gaat om plannen betreffende de wijk;
- moet de wijkraad gekwalificeerd advies kunnen uitbrengen;
- moeten leden van de wijkraad, indien het advies van de wijkraad niet werd gevolgd, de gelegenheid hebben dit bv. in de gemeenteraad te verdedigen;
- moet de wijkraad over voldoende informatie beschikken;
- moet de wijkraad voldoende tijd krijgen om een advies op een democratische wijze tot stand te laten komen;
- moet de wijkraad ook ongevraagd kunnen adviseren;
- moet de wijkraad kunnen beschikken over enkele ambtenaren - gedeeltelijk - wanneer zij bv. in de betreffende wijk taken van de gemeente komen uitvoeren;

6. De wijkraad heeft behoefte aan deskundige begeleiding, bv. de aanstelling van een wijkraad-konsulent zou kunnen overwogen worden;

7. De wijkraad heeft voldoende financiële steun nodig;

Literatuur: WIJKRADEN -- Herman Wuyts. Tekst opgesteld ter voorbereiding van de studiedag rond 'gemeentebeleid' van 10 januari 1976 te Antwerpen, georganiseerd door Politiek Alternatief.

De Sint-Antoniuswijk in Leopoldsburg.

Historisch gezien is de Sint-Antoniuswijk ontstaan rond 1950 uit een paar zandwegeltjes die vanuit de Diestersesteenweg naar de boskant liepen. Dit betekent dat er geen sprake is, van familiale tradities - mensen die mekaar tientallen jaren kennen. In eerste instantie - als het aantal huizen beperkt bleef moet het er erg gezellig geweest zijn. Maar er bleven mensen bijkomen en zo werd de vervreemding van elkaar groter. Er werden militaire woonblokken ingeplant en zo daagde er nog een nieuw aspect op: militairen die gemiddeld om het half jaar kwamen en gingen. In heel die constellatie is het op dit moment duidelijk: er is heel weinig sociaal contact tussen de mensen; er is weinig sprake van persoonlijke vetes of familiale ruzies, maar ook het omgekeerde is niet het geval. Verder sociologisch onderzoek zou misschien kunnen aantonen dat ook het opvallend onderscheid tussen diverse sociale klassen aanwezig in de wijk hierin een rol zou spelen. Het is hier niet de bedoeling een verwijt te sturen naar wie dan ook, enkel formuleren wij de vaststellingen formuleren en tevens een mogelijkheid tot oplossing.

Geografisch gezien ligt de Sint-Antoniuswijk nauwkeurig afgebakend: er is ten noorden de Diestersesteenweg, ten zuiden de spoorweg en ten westen zijn er landerijen, die de overgangszone naar Heppen vormen. Tegelijk moet worden vastgesteld dat de wijk in volle expansie verkeert. In de richting Heppen is men volop aan 't bouwen met sociale woningen. Het gewestplan voorziet trouwens voor heel het gebied tot aan de weg in Heppen toe, een uitbreiding van de bouwzone. Alles laat voorzien dat binnen een klein aantal jaren ook daar alles volgebouwd is. Hoogstdringend moet daarom de bevolking van deze wijk nauwgezet toezien of in de wijk plaats voorzien is voor de meest elementaire dingen: speelterreinen, groenzones e.d. Op een plaats waar nu een huis wordt gezet, met een weg ervoor kan nooit meer een aanplanting gebeuren of een speelterrein worden aangelegd. Alles moet nu gepland worden, of het is te laat, zoals het nu al te laat is voor een hoop straten. Iedereen mag dan nog zo apathisch als de pest weze, dit kan gewoonniemand onverschillig laten. OK Er zijn nog een paar weiden, er is zelfs een boske, breed gezien een stuk of drie. In het gewestplan is er niets voorzien om deze te beschermen. Morgen kan op dit speelterrein metershoge buildings worden gezet. Tevens moet men denken aan verkeers-tekens en het toekomstperspectief vande wegenbouw nu al vastleggen. Op dit moment bouwt men allemaal afzonderlijke gebogen straatjes naasten zonder contact: Vuurkruisenstraat bv. had toch moeten doorlopen in de andere straat, die men aan 't bouwen is! Onze wijk mag dan een mooi en modern uitzicht hebben, toch is het niet allemaal goud wat blinkt. We zullen in eerste instantie een inventarisatie maken van de problemen, en daarachter een beschrijving geven, van de manier om tot een oplossing te komen.

Laten we beginnen met het aspect 'vervuiling'. Tussen de Sint-Antoniussstraat en de Bremstraat ligt een klein boske, waar menig omwonende zijn grote rommel in gaat weggappen, dit tot menig ongenoegen van andere omwonenden, voor wie de geur soms niet meer te rieken is. Een paar afspraken tussen de wijkbewoners zouden hier veel aan kunnen verhelpen. Deze vervuiling is in mindere mate het geval tussende Adjutant de Keyserstraat en de spoorweg. Ten tweede is er het probleem van de verkeerstekens: naarmate onze wijk dichter bevolkt, neemt ook het verkeer toe. Tot nog toe is aan dit probleem niet de minste aandacht besteed door de gemeenteraad. Iedere automobilist zal onmiddellijk akkoord gaan, dat er minstens een viertal knooppunten zijn in onze wijk, waar dringend iets moet gebeuren. Tenminste een voorrangsbord, of een spiegel op de plaatsen waar het zicht belemmerd wordt door bomen of hagen. Een goed wijkcomité zou hier direkt een goed advies kunnen formuleren naar de Bestendige Deputatie van de provincie toe. Het gezegde 'Er moet eerst iets serieus gebeuren vooraleer...' moeten we deze keer proberen voor te zijn. Verder is het een schande, dat aan de overweg van de Adjutant de Keyserstraat nog steeds geen lichten geplaatst zijn, terwijl dit toch één van de drukste overwegen is. Verder ligt onze wijk noordelijk volledig langs de Diesterse steenweg. Deze Diesterse steenweg is toch een serieuze weg met een capaciteit van 9.000 auto's per dag. Dit is dus een serieus probleem voor de kinderen die naar de andere kant willen, evenals voor de automobilisten. Hier moeten dus dringend zebrapaden en lichten komen. Het is hoe dan ook een probleem voor onze wijk, dat het best samen besproken wordt om het een efficiënte oplossing te bezorgen. Ten derde zouden we in onze inventarisatie moeten maken van de hulpbehoevenden d.w.z. de bejaarden, gehandicapten eventueel de vreemdelingen. Een wijkraad kan veel efficiënter dan een Commissie van Openbare Onderstand op zoek gaan naar de hulpbehoevenden in onze wijk. Een wijkraad moet elk probleem dat zich in de wijk stelt onder ogen zien, en pogen samen op te lossen. In die omstandigheden is het mogelijk dat bejaarden, als normale mensen verder leven onder andere, in plaats van weggestopt te worden naar een bejaarden-tehuis. Een vierde probleem in onze wijk is het duidelijk ontbreken van speelterreinen. Of liever de speelterreinen die de jeugd zich op dit moment heeft toegeëigend zijn privé-gronden die elke dag kunnen bebouwd worden. Teveel ziet men nu al de kinderen spelen op de straat; dit terwijl er geen speciale snelheidsbeperking voorzien is. Men moet dringend vooraleer alles volgebouwd is, in een Bijzonder Plan van Aanleg de beschermde gronden vastleggen die voorbehouden worden als groenzone of speelterrein. Inzake speelterrein grenst onze wijk tevens aan de broederschool. Een efficiënt werkende wijkraad zou hier de nodige contacten kunnen leggen, om de sportzaal op geregelde ogenblikken te mogen gebruiken om collectief aan ontspanning te doen. Verder zou de infrastructuur in eerste instantie kunnen worden aangesproken

worden om vergaderingen e.d. te latendoorgaan. Dringend moeten wij aldus zorgen dat onze leefwereld in een plan wordt neergezet waar voor de komende jaren gronden worden voorbehouden voor ontspanning. Niet alleen voor de volwassenen maar in de eerste plaats voor de kinderen.

Ten vijfde is er het probleem van het sociale contact. Een soort van buurthuis of buurtcafé zou al veel oplossen. De gezamenlijke bekommernis om de wijk, zou velen al dichterbij mekaar brengen. Over dit ontwerp valt veel te schrijven, maar het vermoeden is er, dat het gesproken woord hier veel effectiever zou zijn. Tot dit aspect behoort het opvangen van diegene die immigrereert in onze wijk e.d. Tot andere mogelijke taken van de wijkraad behoren nog massa dingen: het strooien op gladde wegen kan evengoed zelf georganiseerd worden i.p.v. te wachten op de officiële diensten; de gebrekkige straatbedekking en -verlichting in de Dennenstraat; mogelijke organisatie van de babysit enz...

Heel die discussie zal tenslotte moeten kunnen leiden tot een andere discussie over de individuele problemen. Waarom moet Jef twee uur pendelen op een dag? Kunnen wij vervolgens als wijk niet de eis stellen naar de coördinatieraad van al de wijken in Leopoldsburg, dat men het advies sterk geargumenteed naar de gemeenteraad doorstuurt om een studie te verrichten over het tewerkstellingsprobleem in Leopoldsburg.

In heel de discussie zullen en moeten alle problemen aan bod moeten kunnen komen, en met de krachten van heel de wijk die erachter staat, naar de bevoegde organen worden gestuurd, tot men op een dag zelf klaar is om de taken vandie bevoegde organen over te nemen, in de mate van het wenselijke...

...

Overgenomen uit 'Dossier Wijkraden. Een voorstel tot alternatieve democratie' van de Kommissie Jeugd & Politiek van de Gemeentelijke Jeugdraad Leopoldsburg. Gepubliceerd in december '76.

BUURTAFDRAAK IN LEUVEN

We laten onze buurt niet voor onze neus afbreken!
't Is onze buurt: aan ons om te beslissen wat ermee gebeurt!

Waar gaan we naartoe... Al sinds jaren laat het stadsbestuur de buurt van de Fonteinstraat, Ridderstraat, Brouwerstraat, enz... verkrotten: al de woningen die vrijkomen, kopen ze op en laten ze leegstaan. Na een tijd beginnen die huizen natuurlijk te vervallen. En dan heeft het stadsbestuur een goede reden om ze af te breken. Wat komt er dan in de plaats? Waar vroeger eensgezinswoningen stonden, wil het stadsbestuur dure appartementsblokken laten bouwen door grote bouwondernemingen (zoals Amelinckx, NV Vooruitzicht). Die gaan hier natuurlijk grote winsten maken, terwijl de vroegere bewoners het moeten aftrappen, want voor hen zijn dure appartementen onbetaalbaar.

Alle buurtbewoners (arbeiders, bedienden, middenstanders, gepensioneerden), moeten zich samen tegen die bouwpolitiek van 't stad verzetten. Het stadsbestuur had vele plannen, maar de afbraak is nu plots stilgezet. 't Stadsbestuur was van plan een groot stuk van deze buurt af te breken; de plannen lagen klaar: 227 appartementen moesten er komen (geen appartementen om te huren, maar dure appartementen die men moet kopen, dus zeker niets voor de meeste werkende mensen. Daarbij is er nog een invalsweg gepland die de Ridderstraat en de Fonteinstraat middendoor snijdt. Maar nu is men ineens gestopt met afbreken: grote stukken tussen Ridderstraat, Fonteinstraat en Brouwerstraat liggen al plat, tientallen huisjes zijn helemaal vervallen, veel mensen uit hun buurt weggejaagd... en nu ligt alles stil. Het stadsbestuur trekt zich niets aan van de omgeving waarin we hier moeten leven. Ze bekommeren zich eigenlijk nooit om de werkende mensen.

Hoe komt dat toch? Zo'n grote plannen en dan alles plots stil leggen!! Heel de politiek van 't stadsbestuur is een prestigepolitiek waarvan de grote kapitaalgroepen (zoals Stella Artois, de grote bouwondernemingen) kunnen profiteren. Het stadsbestuur speelt onder één hoedje samen met de grote bouwondernemingen. De BSP-leiders zijn daarin zelfs de grote kampioenen: schepen van Openbare Werken Tobback verdedigt de bouwplannen van de stad en durft het voorstellen alsof het in ons aller belang is. Maar de bewoners van de buurt krijgen dat spelletje wel door: 't zijn geen bouwplannen die goed zijn voor de mensen die hier nu wonen, maar 't is een politiek in dienst van het grootste rendement, in dienst van de winst van enkelen. Nu begrijpen we ook waarom al het werk plots stopgezet wordt, en men de half vervallen buurt zomaar verder laat verkrotten! Zolang het 'financieel interessant' is (zolang ze hoge winsten kunnen maken) breken ze de huizen af. Die hoge winsten van de bouwondernemingen moeten (zeker in tijd van crisis) echter verzekerd zijn door de verkoop van appartementen! We zijn te weten

gekomen dat er nu nog maar 25 kopers zijn voor dit project, (Goudbloemshof heet het); terwijl men er zeker 80 nodig heeft om te kunnen beginnen met de bouw! Dus valt heel het project in het water. En dat is geen wonder. 'Goudbloemshof' is een zeer duur project: het ging over appartementen die men moet kopen en niet kan huren. Welke mensen kunnen nu nog zoveel geld bijeen krijgen? De economische situatie van de werkende mensen wordt moeilijker van dag tot dag, de prijzen stijgen, de loonsverhogingen worden gedrukt, afdankingen en sluitingen nemen toe... Deze verwarde kortzichtige aanpak van de bouw is dus het gevolg van de winsthonger van de verschillende kapitaalgroepen die enkel kijken naar hun eigen zak. En dat is niet alleen in Leuven zo. In Brussel werd de Noordwijk verwoest voor het prestigeproject Manhattan World Trade Center.

We mogen ons geen illusies maken: de afbraak is niet stopgezet uit menslievendheid. De overheid en de grote bouwondernemingen zullen nooit een plan opstellen dat écht goed is voor de werkende mensen die hier wonen, want dan zouden hun winsten in gevaar komen. Zodra er terug winst kan gemaakt worden, zullen ze herbeginnen. Het project 'Goudbloemshof' komt er niet, maar men is al een ander plan aan 't ontwerpen. We kunnen er zeker van zijn dat dat ook iets in die aard zal zijn. Ondertussen hebben we de tijd om ons te organiseren!

We moeten ons verzetten tegen de politiek, als buurtbewoners moeten we een aantal eisen stellen zoals bv.

- de afbraak in de buurt, die enkel gebeurt voor de winst van de grote bouwondernemingen, mag niet verder gaan. De mensen die hier nu wonen, moeten hier kunnen blijven wonen;

- we zeggen neen aan de verkrottingspolitiek. Gezondmaking van de buurt in dienst van het volk! We zijn niet tegen vernieuwing. Het stadsbestuur heeft het zover gekregen dat een aantal huizen onherstelbaar vervallen zijn: die moeten natuurlijk afgebroken worden. Maar vele woningen kunnen nog gemakkelijk verbeterd worden (de wet geeft daar zelfs speciale subsidies voor): deze moeten terug gezond gemaakt worden. En in de plaats van de afgebroken huizen moeten er terug goedkope eens- en tweegezinswoningen komen, geen onbetaalbare appartementsblokken.

- in deze buurt zijn nieuwe sociale voorzieningen nodig. Het stadsbestuur heeft het zelfs nog nooit de moeite gevonden hier een buslijn in te leggen.

- we eisen goedkope woningen voor de werkende mensen! Geen verhoging van de huurprijzen.

Het stads bestuur zal onze eisen natuurlijk niet zomaar inwilligen: zij beschermt enkel de belangen van de bouwondernemingen en die staan lijnrecht tegenover de belangen van de werkende mensen. Daarom moeten alle buurtbewoners samen strijd voeren. Op de goede wil van de schepen Tobback mogen we niet betrouwen.

Wanneer we schrijven: 'een bouwpolitiek voor het volk', dan is dat niet zomaar een lege slogan. Om te bewijzen dat het mogelijk is, hebben enkele architecten die met ons meewerken, een bouwplan voor de Ridderstraat-Fonteinstraat getekend. Dat plan voorziet goedkope eens- en tweegezinswoningen, gemeenschappelijke sociale voorzieningen (zoals een buslijn), geen zwaar verkeer middendoor de buurt, geen verdere afbraak, maar verbetering van de bestaande woningen, kortom een leefbare buurt voor de werkende mensen en gepensioneerden die hier nu wonen. Iedere buurtbewoner moet hierover zijn mening zeggen: deze buurt is onze buurt. /Maar voor deze eisen zullen we strijd moeten voeren. Want de macht is nog altijd in handen van de grote kapitaalgroepen. Pas wanneer de werkende bevolking de macht door strijd zelf in handen neemt, zal ze de woning bouw naar haar eigen behoeften kunnen richten.

AKTIEKOMITEE 'NEEN AAN DE DUURTAFBRAAK' Ridderstraat 192, Leuven
13/03/75

Het buurtkomitee 'Neen aan de Duurtafbraak' dat bewoners organiseert van de wijk Ridderstraat, Fonteinstraat, Donkerstraat, Drouwerstraat... te Leuven hebben tegen een bijzonder rooi en onteigeningsplan voor hun buurt heftig geprotesteerd. Het bijzonder rooi en onteigeningsplan voorziet een invalsweg voor Leuven door hun buurt. Meer dan 850 mensen ondertekenden de petitie tegen de afbraak die enkel gebeurt door de winst van de grote bouwondernemingen, tegen de systematische verkrottingspolitiek van de stad Leuven, tegen de invalsweg, voor nieuwe sociale voorzieningen, in de buurt, voor goedkope woningen voor de werkende mensen, tegen de verhoging van de huurprijzen door dure appartementen, in de buurt, en eisen volledige bekendmaking van alle verdere plannen van het stadsbestuur voor onze buurt. Daarenboven hebben bijna 300 mensen een persoonlijk bezwaarschrift ondertekend en gezamenlijk aangetekend op het stadhuis doen toekomen om nog meer geargumenteed te strijden tegen de geplande invalsweg.

Het buurtkomitee is woensdag 16 april om 15u (net voor het ogenblik dat de inleveringstijd om bezwaarschriften in te dienen nl 16u) op het stadhuis van Leuven ontvangen door een politiek mandataris, weliswaar niet door Tobback (schepen van openbare werken) zoals het geëist had. Daar het buurtkomitee de petitie lijsten overhandigd hebben en zijn eisen en opvattingen nogmaals kenbaar gemaakt. De uiteindelijke hoofdeisen zijn: onmiddellijke intrekking van het rooi en onteigeningsplan binnen de 7 dagen, en op grote schaal bekendmaken van alle plannen van het stadsbestuur.

BUURTKOMITEE 'NEEN AAN DE DUURTAFBRAAK' 17 april 1975.

Liter: Uit DPA-nummers 11 en 14

Een Anarchistische Visie op Wijkraden.

Het anarchisme is een constructieve bijdrage tot het socialisme, dat vooral het accent legt op de zorg om de vrijheid en de daarmee gepaardgaande haast om de staat af te schaffen, en zodoende een federalistische samenleving op te bouwen, vanuit de basis, waardoor de uiteindelijke leiders niets anders moeten doen dan de onderaan genomen beslissingen uit te voeren. De anarchistische samenleving kenmerkt zich vooral door haar dubbele structuur: een economische nl. de federatie van de arbeidersassociaties voor het zelfbeheer; en een bestuurlijke nl. de federatie van communes. In deze tekst gaan we naar een voorafgaande - lijke uitwerking van het menstype achter het anarchisme, vooral de nadruk leggen op de tweede structuur de communes of de wijkcomitees. Ideologisch stelt het anarchisme zich vooral op tegen het autoritaire socialisme. Heftige kritiek werd geuit op de voor de hand liggende dreiging van het 'staatscommunisme' nl. de macht die na de revolutie overgaat in de handen van de zegevierende partijleiding. Het anarchisme vertrouwt zeer sterk op het revolutionaire instinct van de massa, dat onbewust sterk aanwezig is, en door militanten enkel moet gestimuleerd worden.

Tegenover de hiërarchie en de dwang van het autoritaire socialisme stelt de anarchist twee revolutionaire energiebronnen: het individu en de spontaniteit van de massa. Stirner prijst de intrinsieke waarde van het unieke individu. Dit wil zeggen niet gelijk aan enig ander, door de natuur slechts in één exemplaar vervaardigd, en stelt zich voor een oplossing te zoeken naar de problematiek wat er met de individuele vrijheid gaat gebeuren, bij de nieuwere vormen van onderdrukking die de klassieke kapitalistische onderdrukking zullen opvolgen. Stirner raadt iedereen aan! 'Zoek niet in zelfverloochening een vrijheid die u juist van uzelf berooft, maar zoek uzelf'. De gegeven vrijheid is geen vrijheid maar een 'gestolen goed'. Om zichzelf te bevrijden, moet het individu om te beginnen de bagage ziften waarmee zijn opvoeders hen belast hebben. Men moet zich wijden aan de veelomvattende ontwijding van de burgerlijke moraal. Stirner zet zich vooral af tegen de seksuele moraal: dat wat het christendom tegen de hartstocht heeft uitgedacht, nemen de apostelen van het lekendom eenvoudig weer voor hun rekening. Het morele vooroordeel, waar het christendom het heeft mee doordrenkt, bloeit vooral te midden van de massa. Het volk stuurt razend politie op iedereen af die onzedelijk of domweg onbehoorlijk schijnt, en die volkswede ten gunste van de moraal beschermt het instituut van de politie meer dan een regering ooit zou kunnen. Hier speelt de verinnerlijking een grote rol: vanaf onze jeugd worden we met zedelijke vooroordelen volgepropt. De moraal is een innerlijke kracht geworden, waaraan ik mij niet kan onttrekken. Zijn dwingelandij is tien maal erger geworden, dan vroeger omdat die aan mijn geweten knaagt. Men stuurt de jeugd als een kudde naar school om ze de oude deuntjes te leren

en wanneer ze het gewauwel van de oudjes uit hun hoofd kennen, worden ze volwassen verklaard. De werkelijke verleiders en omkappers van de jeugd, dat zijn de priesters, de ouders, die de 'jonge harten' besmeuren en de jonge hoofden afstompen. Als er als een duivels werk bestaat, dan is het wel die 'goddelijke stem' die zich in het geweten heeft vastgenesteld.

Maar Stirner ontdekt aldus de rehabilitatie van het individu, het freudiaans onderbewustzijn. Het IK laat zich niet grijpen. Tegen het IK valt het rijk van de gedachte, van de overdenking, van het onbegrijpelijke, het onvatbare. Ik ga van de hypothese uit door mijzelf als hypothese te nemen. Ik bedien me er uitsluitend van om ervan te genieten, en mij eraan te verzadigen. Ik besta slechts voorzover ik mij eraan laaf. Over het probleem van het in-gemeenschapsleven, dat hij toch noodzakelijk vindt, -het individu heeft behoefte aan vrienden, de schrijver behoefte aan lezers - stelt hij één voorwaarde: die betrekkingen met anderen moeten vrijwillig zijn, en steeds opzegbaar.

Volgens Bakoenin heeft het individu slechts plichten ten aanzien van de maatschappij in zover hij er vrij in toegestemd heeft, daarvan deel uit te maken. Vrijheid is het volstrek-te recht van elk menselijk wezen om zijn handelen geen andere sanctie op te leggen dan die van zijn eigen wil en daar dus slechts tegenover zichzelf verantwoording voor te dragen. De maatschappij waarvan het individu vrij gekozen heeft deel uit te maken komt bij de bovenomschreven ranglijst van verantwoordelijkheden pas op de tweede plaats. De maatschappij heeft ten aanzien van hem meer plichten dan rechten. Zij oefent op hem, op voorwaarde dat hij volwassen is, noch toezicht, noch autoriteit uit, maar is hem de bescherming van de vrijheid verplicht. Wat betreft de ethiek stelt Bakoenin dat immoraliteit het gevolg is van een gebrekkig organisatie van de maatschappij. Men kan alleen maar door vrijheid moraliseren. Elke beperking opgelegd onder het mom van bescherming van de moraal is altijd ten koste van deze laatste. De beteugeling van de stroom van immoraliteit heeft die altijd verergerd en doen toenemen. Het is dus zinloos om er de wettelijke dwang op te leggen die de individuele vrijheid zou vertrappen. Voor parasitaire ijdele, kwaadwillige personen staat Bakoenin slechts één sanctie toe: beroving van de politieke rechten, dat wil zeggen van de garanties die de maatschappij het individu verleend heeft. Zo heeft ook elk individu het recht om zijn vrijheid te vervreemden, maar dan wordt hij verstoken van het genot van zijn volledige politieke rechten voor deduur van zijn vrijwillig dienstverband. Waar het om misdaden gaat, moeten die beschouwd worden als ziekten, en de bestraffing als een geneeswijze veeleer dan als een vervolging door de maatschappij. Bovendien moet het veroordeelde individu het recht hebben zich niet aan de opgelegde straf te onderwerpen door te verklaren dat hij niet langer wil deel

uitmaken van de maatschappij in kwestie. Bakoenin tracht een brug te slaan tussen de individuen en de massabewegingen. Vereniging is vrijwillig, maar gezien de enorme voordelen zal iedereen voorde vereniging kiezen. Elk maatschappelijk leven is niets anders dan de voortdurende wederzijdse afhankelijkheid van individuen en massa. Elk individu, zelfs het intelligentste, het sterkste is op ieder moment van zijn leven tegelijk promotor en produkt van willen en handelen van de massa. Die heilige autonomie van het individu werden door de Spanjaard de Santillan aan de vooravond van de revolutie aldaar nog eens bevestigd: 'de eeuwige drang naar eenheid, zal verstikt worden door willekeurige gelijkschakeling'. Het individualisme, de eigen smaak, het afwijkend, zullen voldoende terrein vinden om zich te manifesteren.

Een tweede energiebron is de spontaniteit van de massa. Alle revoluties zijn tot stand gekomen door de spontaniteit van de massa. Het volk ziet altijd scherper wanneer het op eigen instinct vertrouwd, dan wanneer het geleid wordt door de politiek van zijn aanvoerders. Een werkelijke organische revolutie, produkt van het alomvattende leven, is, hoewel zij haar boodschappers en uitvoerders heeft, in werkelijkheid niemands werk. De revolutie moet van onderop geleid worden en niet van bovenaf. Wanneer de revolutionaire crisis eenmaal doorbroken is, moet de sociale wederopbouw het werkzijn van de volksmassa's zelf. De Proudhon erkent de persoonlijkheid en de autonomie van de massa. Volgens Bakoenin worden revoluties langdurig voorbereid in diepte van het instinctieve bewustzijn van de volksmassa, dan breken ze plots los, dikwijls door onbelangrijke oorzaken in beweging gebracht. Kropotkin prijst de bewonderenswaardige geest van spontane organisatie die het volk in een zo hoge mate bezit, en die men hen zo zelden laat gebruiken. De spontaniteit van de massa mag dan essentieel zijn en een eerste voorwaarde, ze is niet in alle opzichten voldoende. Om dat bewustzijn te bereiken, blijkt de hulp van een revolutionaire minderheid, die in staat is, tot revolutionair denken onontbeerlijk. Hoe kan vermeden worden dat deze elite zijn intellectuele superioriteit gebruikt om zichzelf in de plaats van de massa te dringen, haar initiatief te verlammen en zo een nieuwe overheersing op te leggen.

Volgens Bakoenin moesten de anarchisten de onzichtbare stuurder worden. Voor het zegevieren van de revolutie over de reactie is het noodzakelijk dat de eenheid van denken en de revolutionaire aktie een orgaan vinden te midden van de volksanarchie die het leven zelf en alle energie omvat. Een groep individuen, wisselend in aantal, gedreven door dezelfde gedachte, en met hetzelfde doel voor ogen moet een natuurlijke invloed op de massa uitoefenen. Is een aldus georganiseerde aktie een aanslag op de vrijheid van de massa, een poging om een nieuwe autoritaire macht te scheppen? Neen! De bewuste avantgarde moet noch de weldoener noch het dictatoriale hoofdzijn van

het volk, maar alleen de verloskundige die helpt bij de eigen vrijmaking. Alles wat ze kunnen doen, is in de massa ideeën verbreiden, die beantwoorden aan het instinct maar niets meer. De rest moet gedaan worden door het volk. De revolutionaire autoriteiten, moeten de massa de revolutie niet opleggen maar die in de boezem opwekken, haar niet aan de een of andere organisatie onderwerpen, maar haar autonome organisaties van onder naar boven doen vormen. Bakoenin voorziet dat de tegenstelling tussen de libertaire spontaniteit en de noodzaak dat de bewust avant-garde bemiddelt, pas werkelijke opgelost zal zijn op de dag dat de fusie tussen wetenschap en arbeidersklasse een feit geworden is, de dag dat de volkomen bewust geworden massa geen behoefte meer zal hebben aan chefs, maar alleen aan 'uitvoerende lichamen' voor de bewuste actie.

Vertrekkend vandit soort bedenkingen handelen we nu meer specifiek over de 'communes'. Volgens Proudhon moeten de mensen onderling op lokaal niveau 'natuurlijke groepen' vormen, die geformeerd worden op basis van woonwijken of politieke organen, en zich doen gelden door hun eensgezindheid, onafhankelijkheid, hun manier van leven, door de beweging zelf en de zelfstandigheid daarvan. Gelijkgerichte dergelijke groepen, die ruimtelijk van elkaar verwijderd zijn, kunnen desondanks identieke belangen hebben, en men kan zich voorstellen dat zij zich onderling verstaan, zich associëren en door die wederzijdse zekerheid een hogere groep vormen. Hier wordt de anarchistische denker overvallen door het spook van de afgeleide staat: de plaatselijke groepen mogen nooit of nimmer 'door zich te verenigen om hun belangen en de ontwikkeling van hun rijkdom te behartigen zo ver gaan dat zij hun eigen positie uithollen en daarvan afstand doen ten gunste van Moloch. De commune, is aldus volgens Proudhon een soeverein wezen, dat die kwaliteit heeft zichzelf te regeren, te besturen, zichzelf belastingen op te leggen over de eigendommen en inkomsten te beschikken, scholen te stichten, de leraren te benoemen enz... Dat een commune dus niet kan bestaan binnen een gecentraliseerde staat is dus duidelijk. Geef haar de moeist denkbare omstandigheden, vanaf het moment dat zij niet meer uit eigen recht functioneert, en een boven zich gestelde wet erkent; dat de grote groep, waarvan ze is een deel gaan uitmaken superieur verklaard is, vanaf dat moment is het onvermijdelijk dat zij op een zeker ogenblik daarmee in conflict komt door tegenstrijdige opvattingen. Het is logisch dat zodra er sprake is van een conflict, de kracht van de centrale macht het zal winnen, zonder discussie, zonder rechtspraak, zonder bemiddeling en wel omdat tussen de hogere en de lagere elk debat ontoelaatbaar absurd en schandelijk is.

Bakoenin integreert de communes op een veel consequenter manier in de organisatie van de toekomstige samenleving. Volgens hem moetende arbeidersproductassociaties vrijwillig verenigd zijn in communes, die op hun beurt weer vrijwillig deel uitmaken van een federatie. Het leven en het spontane handelen,

die door de eeuwen opgeschort waren, geabsorbeerd als ze waren door een almachtige staat, zullen door de afschaffing van de staat aan de communes worden teruggegeven. Volgens Bakoenin is de commune in de eerste plaats het instrument om de ont-eigening van de produktiemiddelen ten bate van het zelfbeheer uit te voeren. Zij moet in de eerste fase van de maatschappelijke reorganisatie de compensaties voor het in beslag genomen vaststellen en uitkeren aan diegenen die hun bezitting moeten hebben afstaan. Zij moet de interne organisatie nader omschrijven. Zij zal bestuurd moeten worden door een raad bestaande uit gekozen gedelegeerden met een bindend mandaat en verantwoordingsplicht, die op elk gewenst moment door de kiezers afgezet kan worden. De comuneraad kan uit haar midden uitvoerende comités aanwijzen voor alle takken van het revolutionaire bestuur van de commune. Deze verdeling van de verantwoordelijkheden over zoveel mogelijk personen heeft het voordeel dat daardoor de basis maximaal deel heeft aan het beheer. Daardoor verminderen de nadelen van een representatief systeem of van een kleine groep verkozenen die de taken onder elkaar verdelen waardoor de bevolking in feite passief blijft op de zelder bijeengeroepen algemene vergaderingen. Bakoenin heeft instinctief gevoeld dat de gekozen raden werkorganen moeten blijven, die zich beurtelings bezig moeten houden met wetgevende of uitvoerende arbeid, een soort 'democratie zonder parlementarisme', zoals Lenin later in een van zijn libertaire orgenblikken zou zeggen. Verder uitgewerkt is dit: 'Om niet opnieuw te vervallen in de fouten van een gecentraliseerd bestuur en bureaucratie menen wij dat het beter is dat de algemene belangen van de commune niet in handen zijn van één enkel bestuur, maar dat elke activiteit afzonderlijk door een speciale commissie behandeld moet worden. Deze procedure ontnemt het bestuur het gouvernementele karakter.

Dat het in de praktijk niet zo gemakkelijk gaat, beweest de interne ruzie tussen de collectivistische anarchisten en de volgelingen van Bakoenin rond de jaren 1880. Kropotkin volgeling van Bakoenin, bekritiseerde het voorbeeld van de Parijse commune en las het volk de les, dat zij toch het representatief systeem bij de commune hadden toegepast, dat zij afstand hadden gedaan van hun eigen initiatieven en zich hadden toevertrouwd aan lieden die min of meer toevallig waren gekozen. Hij beklagt er zich over dat sommige hervormers kost wat kost het steeds weer proberen een regering bij volmacht te behouden. Volgens hem is het representatieve systeem afgedaan. Dat is de door de bourgeoisie georganiseerde overheersing geweest en die moet samen met de bourgeoisie verdwijnen. Voor de nieuwe economische fase die voor de deur staat zullen we een nieuwe vorm voor de politieke organen moeten zoeken, die op een heel ander principe dan dat van de vertegenwoordiging moeten gebaseerd zijn. De samenleving zal zelf de vormen moeten vinden voor de politieke betrekkingen. Die zullen veel meer volksgebonden moeten zijn dan

representatieve, veel meer selfgovernment worden, regeren over zichzelf door zichzelf.

Deze tot op de uiterste consequentie doorgevoerde democratie die, zowel op het vlak van het zelfbeheer van de economische als op het gebied van de geografische bestuur, de laatste bolwerk van welk gezag dan ook opheft, is inderdaad het ideaal van elk socialist, of hij nu 'autoritair' of 'libertair' mag genoemd worden. Intussen is het duidelijk dat de voorwaarde hiertoe is: een maatschappelijke verandering die aan de totaliteit van de arbeiders zowel de nodige kennis als het bewustzijn verschaft heeft, en waar de periode van de schaarste plaats heeft gemaakt voor die van overvloed.

Literatuur: 'Het anarchisme' Daniel Guérin

Democratie in de Wijken

Wolfgang Beck

Inspraak is een uiterst actueel en zeer omstréden begrip. Managers, studenten, patiënten in ziekenhuizen, leerlingen van politiescholen en van het Koninklijk Conservatorium, industriepredikanten en hoge ambtenaren, allen verbinden zij hun eis tot inspraak aan hun eigen denkbeelden over wat inspraak is. Er is nauwelijks een gebied van het maatschappelijk leven dat zich naan het algemeen streven naar inspraak onttrokken heeft. In inspraak kristalliseert zich een deel van wat er in het maatschappelijk gistingproces leeft aan diffuse, concrete, utopische werkelijke of latent aanwezige en actuele denkbeelden over noodzakelijke veranderingen in een maatschappij of in deelgebieden en aspecten daarvan. Het is onmogelijk de roep om inspraak te negeren of hem met een beroep op 'demokratische spelregels' te ontcrachten. Zoals elke uitdaging roept ook de inspraak een hele serie afweermechanismen op bij de 'gevestigde orde', die uiteenlopen van bagatellisering tot verdachtmaking. De wil om niet langer sociale dwang zonder meer te accepteren en in plaats daarvan zelf te bepalen wat belangrijk is voor de eigen levenssfeer kan alleen bij een oppervlakkige beschouwer de indruk wekken dat het om een modeverschijnsel, opium voor het volk of iets wat 'in' is gaat.

Inspraak kan niet los gezien worden van besluitvorming. Al zijn er grote verschillen ten aanzien van de inhoud die de inspraak wordt toegedacht, al zijn de eisen meer of minder radicaal en wisselen de instanties die het doelwit vormen, toch is het steeds het essentiële uitgangspunt: het deel hebben aan de besluitvorming of aan de voorbereiding ervan. Daarmee wordt het begrip politiek gereduceerd tot al die handelingen, processen en opinies die er direct of indirect toe bijdragen dat 'dit deel hebben aan' gestimuleerd, verhinderd of niet verder uitgebreid wordt. Politiek is dan wel meer dan het 'overheidsbeleid alsmede de totstandkoming en effecten daarvan', maar ook duidelijk normatief gecentreerd op het postulaat dat als 'uitdrukking van onderkende maatschappelijke problemen nog onvervangbaar is: participatie. Participatie als uitgangspunt bevat op haar beurt weer enkele premissen, die tenminste genoemd moeten worden:

1. De eis van meer inspraak, in de zin van participatie in beslissingen van hen die door die beslissingen geraakt worden, is in theorie te verenigen met verschillende vormen van 'democratische ordening. (Democratisch wil hier heel algemeen gesteld zeggen dat men toegang heeft tot het vaststellen van politieke doelstellingen en direct of indirect invloed op beslissingen kan uitoefenen. Het al te snelle en ongenueanceerde afschrijven van 'directe democratie' zoals dat bijvoorbeeld in de gemeentelijke democratie gebeurt, beperkt het kader van het gangbare politieke denken en handelen in die zin, dat elementen van directe democratie - zoals bv. inperatief mandaat, roulatie in functies,

groepen aan de basis als eenheid voor verkiezingen en bij acties - die de mogelijkheid van participatie kunnen vergroten of de barrières kunnen afbreken, niet meer als serieus alternatief denkbaar zijn.

2. Al hebben ook in de praktijk tot nu toe alle pogingen om het parlementaire en het radensysteem met elkaar te vereenigen schipbreuk geleden, dan houdt dat nog geen definitief oordeel in over de bruikbaarheid van beginselen van directe democratie. Integendeel, het vermogen om tot emancipatie aan te zetten dat daarin schuilt en dat tenslotte de mens de eerste stoot zal moeten geven om zijn lot in eigen handen te nemen, is juist een uitdaging om de bestaande organisatiestructuren volgens beginselen van directe democratie te decentraliseren.

3. Emancipatie, die met participatie samengaat is op den duur een levensnoodzaak voor het functioneren van hooggeïndustrialiseerde samenlevingen. Alleen als het lukt technologisch-economische ontwikkelingen te combineren met een onbeperkt zelfbeschikkingsrecht van de mens, wat op een groot aantal gebieden gedeeltelijke autonomie tot gevolg zal hebben, kan men rekenen op een sociaal draaglijke maatschappij.

Om nog een andere is het gewettigd dat wij participatie als uitgangspunt nemen voor onze overwegingen. Galtungs begrip 'positieve vrede', gevormd uit het onderscheid tussen persoonlijk en structureel geweld, verwijst naar een ontwikkelingstheorie waarin het doel van de ontwikkeling gedefinieerd wordt als 'sociale gerechtigheid'. Als het persoonlijke of directe geweld wordt geëlimineerd, biedt dat nog geen garantie voor een toestand waarin bij voorbeeld een sociaal rechtvaardige verdeling van de middelen, gelijke toegang tot besluitvormingsprocessen en gelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor elk individuen verwezenlijkt zijn. Slechts uitschakeling van alle structurele geweld kan een sociaal rechtvaardiger samenleving opleveren. Dat betekent dat het deel kunnen hebben aan alle beslissingsprocessen een absolute voorwaarde wordt voor een maatschappelijke konstellatie waarin de voor ieder zichtbare en de verborgen ongelijkheid zijn opgeheven.

Het is alleen mogelijk 'inspraak' en 'actiegroepen' politiek te plaatsen binnen het kader van de maatschappij -
u... objectieve kenmerken van kapitalistische samenleving.

a. de kapitalistische maatschappij wordt in stand gehouden door het karakter van de produktiewijze en door de burgerlijke staat. De politieke betekenis van inspraak en actiegroepen zal dus afhankelijk zijn van de mate waarin zij een bijdrage leveren tot de overwinning van de kapitalistische produktiewijze en van de burgerlijke staat;

b. inspraak en actiegroepen moeten beschouwd worden als onderdeel van de reproductiesector. Dat wil zeggen dat hun algemeen-maatschappelijke betekenis pas kan worden vastgesteld als duidelijk is in welke relatie zij tot de produktiesector staan.

c. er is geen reden waarom het in hoge mate gesloten macht-systeem van het kapitalisme uit zichzelf zou ondergaan of zonder strijd zou toestaan dat zijn ondergang versneld werd. Daarom is het conflict de hoofdfactor in het proces waar het in laatste instantie om gaat : herverdeling van de macht. Bewust is de waardering van inspraak en actiegroepen verbonden aan een politiek doel op lange termijn, namelijk het overwinnen van de kapitalistische maatschappij.

De signalen die de actiegroepen geven zijn vooral van grote betekenis omdat daarin niet alleen de politieke misère maar bovenal en toch in samenhang ermee, de gebreken van de samenleving duidelijk worden die alleen met behulp van de sociale psychologie te begrijpen zijn. Hoe komt het bijvoorbeeld dat in de saneringswijken bewoners zo hardnekkig vechten voor het behoud van hun wijk, terwijl toch volgens objectieve maatstaven zelfs fundamentele voorwaarden voor een aangenaam samenleven ontbreken? Kennis van de sociaal-psychologische factoren die ertoe leiden dat men de strijd aanbindt voor de instandhouding van het oude is vooral belangrijk omdat ieder streven naar emancipatie tot mislukken gedoemd zou zijn als er geen sprake was van 'bevrijding tot nieuwe vrijheden door bevrijding van oude onvrijheden,' maar van terugkeer naar het oude ter ontwijking van maatschappelijke alternatieven.

Bij een blik over het inspraaktoneel vallen verder drie aspecten op:

1. De geweldige kloof tussen de inspraakprogramma's en de verwezenlijking ervan. De voornaamste verklaring voor de kloof tussen de programmapunten en de praktijk van de inspraak is dat waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van planning en besluitvorming veel onzekerheden ontstaan, die eerst moeten worden overwonnen. De kloof tussen programma en praktijk is niet alleen terug te brengen tot een gebrek aan theoretisch inzicht in de maatschappelijke processen die door de inspraak op gang gekomen zijn. De belangrijkste oorzaak is dat een in wezen politiek gebeuren gereduceerd wordt tot los van elkaar staande planologische en administratieve problemen.

2. De betrekkelijk 'gesegmenteerde' behandeling van de inspraakproblematiek. De staatsrechterlijke discussie over de centralisatie, het denken over inspraak in organisatie-sociologische en administratieve termen, de planologische aspecten, de politieke opvattingen, de factoren van sociaal en sociaal-psychologisch belang met betrekking tot inspraak, allemaal staan ze min of meer los van elkaar zonder dat er geïntegreerde doelstellingen over inspraak uit voortgekomen zijn. Maar voor de vorming van dergelijke doelstellingen zou een algemeen-maatschappelijke analyse toegepast op de ter plaats geldende voorwaarden voor inspraak nodig zijn geweest. In geen van de door de overheid aangehangen doelstellingen, is ook maar een begin van onderkenning van deze samenhang te bespeuren.

3. De zeer uiteenlopende standpunten die er ten aanzien van inspraak als zodanig blijken te bestaan. Luc Huyse heeft reeds gewezen op de uiteenlopen van de bedoelingen met inspraak: 'Bij nader inzien blijkt al gauw dat de bedoelingen uiteenlopen. In het ene geval wil men de burger de nodige deskundigheid aan de hand doen om hem de kans te geven zijn produktieve bijdrage in het politiek beleid te verwerklijken. In het andere geval hebben informatie en vorming vaak een consoliderende betekenis: eerbied bijbrengen voor de bestaande democratische instellingen en de neerwaartse communicatie vergemakkelijken. De verschillende standpunten kunnen grofweg in drie groepen verdeeld worden:

a. Er is de groep voor wie inspraak zonder meer verdacht is. Zo stelde CHU-kamerlid Rijdens in 1970 de vraag: 'Is de minister het met mij van mening dat voor de toenemende inspraak-uit-egoïstische motieven alleen met agressieve bedoelingen, wanneer het gaat om het algemeen belang, geen plaats mag zijn'

b. Een tweede groep aanvaardt weliswaar de noodzaak van een verregaande democratisering, maar stemt op zijn best toe in correcties op het bestaande systeem, waarvan de democratische spelregels onaantastbaar zouden zijn.

c. De derde groep van inspraakdeskundigen probeert binnen het kader van de geldende wetten de organisatorische voorwaarden voor inspraak optimaal te maken. Dit leidt tot inspraakexperimenten, die tenminste erkenning verdienen als pogingen om burgers mee te laten spreken. Alle getuigen ze van opvattingen over inspraak die weliswaar verder gaan dan de conventionele ideeën over participatie, maar die, dat moet hier met nadruk opgemerkt worden, tot nu toe niet tot herkenbare politieke gevolgen hebben geleid.

Ontegengesteld is er een hervorming van het bestuur nodig. Maar de voorstellen daartoe die uitgaan van een reorganisatie als resultaat van een maatschappelijke proces zonder in te gaan op de oorzaken van dat proces, versluieren een belangrijke eigenschap van bestuursstructuren: hun in zekere zin in zichzelf tegenstrijdige karakter. Die tegenstrijdigheid bestaat daarin dat bestuursstructuren dynamische maatschappelijke processtatisch moeten maken omwille van 'bestuurbaarheid'. De kennis van de macht van structuren leert dat ze slechts met moeite te veranderen zijn en dat veranderde structuren een niet minder stabiliserend effect op maatschappelijke ontwikkelingen hebben. Daarom is het nauwgezet analyseren van de 'drijfkrachten' die aan maatschappelijke processen ten grondslag liggen een eerste voorwaarde voor elke bestuursreorganisatie waartoe op zijn minst ook de regeling van inspraakprocedures gerekend moet worden. Dan is het niet voldoende om te constateren dat het systeem niet functioneert. De vraag moet worden gesteld, waarom het in sterke mate betrekken van de bevolking bij de beleidsvorming niet via bestaande kanalen kan gebeuren.

De inspraakdoelstellingen van de overheid zijn gebaseerd op een in wezen restrictieve opvatting van een organistisch functionalisme. Er kleeft een onmetelijke neiging tot formalisme aan. Het is typerend dat men doet alsof het enige wat de burgers nog verlangen 'inspraak -spelregels' zijn. De conclusie ligt voor de hand dat inspraak wordt opgevat als een middel om conflicten te vermijden, als een instrument om maatschappelijke ontwikkelingen te controleren. De wens om een soort geprestabiliseerde harmonie te waarborgen met uitsluiting van onoverzichtelijke want open bewegingen reduceert inspraak tot een administratief stuurmechanisme. 'De inspraak wordt in deze studie uitdrukkelijk gezien als een methode tot verbetering van het bestuur, welk gebruikt zal moeten worden naast methoden van sociaal-wetenschappelijke onderzoek'. Inspraak wordt in de opvattingen die de overheid ervan heeft op verschillende manieren politiek geneutraliseerd:

- het krampachtig vasthouden aan democratische machtsinstellingen in hun traditionele vorm houdt een miskenning in van het potentieel aan krachten die tot emancipatie aanzetten dat zich manifesteert in de eisen die via inspraak gesteld worden. Of anders gezegd: omdat dit potentieel aan krachten onderkend wordt als een gevaar voor de gevestigde orde moet het tijdig geleid worden in van tevoren vastgestelde banen.

- de opvattingen van de overheid over inspraak negeren de objectief ongelijke of tegengestelde belangenposities van hen die aan de inspraak deelhebben. Maar het takenpakket van de overheid is dan ook te veelomvattend - in feite onbepikt - om een 'gemeenschappelijke' belang aanwezig te kunnen achten. Daar het vermogen van de belanghebbenden om een conflict aan te gaan en zich te organiseren de kansen op verwezenlijking van hun belangen bepaalt, en aangezien volgens Key politieke apathie ertoe leidt dat met de belangen van deze groepen weinig rekening wordt gehouden, zou de overheid juist verplicht zijn om met bewustwordingsstrategieën het rationele inzicht in de eigen situatie op gang te brengen dat de mogelijkheid van verwezenlijking van tot dusver verwaarloosde belangen garandeert. Maar de overheidsopvatting gaat uit van 'bewoners' als een ongedifferentieerde eenheid en verminkt de sociale dimensie van dit gebeuren.

- het terugbrengen van de inspraakproblematiek tot een hoofdzakelijk administratief en planologisch probleem suggereert dat de uit inspraak voortvloeiende problemen op te lossen zouden zijn door een verbetering van het instrumentarium waarover de gemeente beschikt. Hoe onmiskenbaar noodzakelijk een hervorming van de wettelijke bepalingen ten aanzien van de ruimtelijke ordening ook is, hoe zeer ook het intern gebrekkig functioneren van het bestuursapparaat nieuwe organisatiestructuren nodig maakt, alle maatregelen blijven lapwerk zolang voorbij wordt gegaan aan de politieke consequenties van inspraak: een machtsverschuiving in de richting van de burger.

De inspraak-voor-het-bestuur opvattingen hebben geen democratiserend effect, integendeel, zij verbreden de kloof tussen bestuurders en bestuurden nog verder, omdat zij meer verwachtingen wekken dan beantwoorden.

- Inspraak die niet uitgaat van een mensbeeld, op basis van de mogelijkheden van het individu in plaats van zijn 'onmondigheid' moet wel schipbreuk lijden op haar eigen innerlijke tegenspraak. De verwachting dat een zeker minimum aan kennis en inzicht in algemene zin aanwezig moet zijn omtrent de beleidsvraagstukken waarop de inspraak betrekking heeft, stelt als voorwaarde dat er binnen een sociaal systeem een effectief leerproces mogelijk wordt gemaakt. Als Funken en Rontel-tap het langzame en moeizame proces van democratisch denken mogelijk te maken door opvoeding en informatie, dan moet eerst eens duidelijk worden gemaakt wat voor kennis men probeert over te dragen. Een democratie-opvatting als die waarvan de twee schrijvers uitgaan vormt nu juist geen garantie dat burgers aanvaard worden als gelijkwaardige gesprekspartners. Zij stellen: 'In een democratische maatschappij is het participeren van de burger in de beleidsvoering (inspraak) wenselijk. Voor het ruimtelijke ordeningsbeleid moet de inspraak van de burger bovendien als noodzakelijk worden beschouwd. En wel om twee redenen. Op de eerste plaats, omdat de bestuurders niet voldoende op de hoogte kunnen zijn van de behoeften en verlangens van de bevolking ten aanzien van de toekomstige inrichting van de ruimte, op de tweede plaats, omdat ook de sociale wetenschappen, niet instaat zijn alle veranderingen in de waarden en normenpatronen vast te stellen.

Doordat er wordt vastgehouden aan traditionele machtsinstituten, objectief aanwezige belangentegenstellingen worden genivelleerd en er innerlijk tegenstrijdige opvattingen ten aanzien van leerprocessen worden gehuldigd, komt inspraak in de overheidsopvatting neer op een technisch probleem, dat kunstmatig neutraal gehouden wordt en daardoor -- tegen wil en dank -- een enorme politieke lading heeft.

Wolfgang Deck

Literatuur. Democratie in de wijken. Een onderzoek naar buurtacties in Nederland. Van Gennep Nederlandse Praktijk. Wolfgang Deck.

Wijkraden en buurtwerking.

Wat bedoelen wij met wijk en welke betekenis heeft deze leefeenheid voor diegene die ertoe behoort? Welk uitzonderlijk belang hechten wij aan een wijkraad en dit voornamelijk in zijn tegenstelling tot de gemeenteraad? Welke concrete mogelijkheden biedt een wijkraad en welke diepere maatschappelijke problemen roert ze aan? Hoe een wijkraad op te richten en zijn er essentiële omstandigheden vereist om de totstandkoming in de hand te werken? Welke gevaren vanuit welke hoek zullen oprijzen en hoe ze te trotseren? Wat is de verhouding met de andere raden die in iedere gemeente reeds functioneren of meer tot de omgangstaal behoren zoals sportraad, jeugdraad enz...? Hoe functioneert een wijkraad en welke gevaren bedreigen haar vanuit de inwendige structurering? Totdaar een opsomming van vragen die het woord 'wijkraad' bij de belangstellende kan wekken.

Tot de wijk behoren al die dingen die fysisch de omgeving uitmaken van de huisbewoner, en die op hem soms zonder hij het weet een invloed uitoefent. Het is de korte gezichtseindert als hij zijn huis verlaat en rond zich kijkt. Al de mogelijke dingen die zijn zintuigen kunnen bereiken behoren tot die essentiële dingen waarop hij een reële invloed moet kunnen uitoefenen. Niet alleen de bouw en de inrichting van zijn huis is zijn werk, maar ook zijn leefwereld hoe deze rond hem zich aan hem verschijnt moet een werkstuk zijn waar hij op gelijke voet met de rest een medewerking aan verleend heeft. We zouden er verkeerdt aan doen hier een individueel egoïsme te poneren dat alles naar zijn zin zou moeten hebben. Integendeel is een wijk, een groepswerk, dat samen be-slist heeft welke bossen en ander groen behouden blijft, dat problemen rond sociale contacten nuchter poogt in te zien en er voor ieder het wenselijke poogt uit te halen wat uit te halenvaalt. Het lijkt onreëel het Chinese voorbeeld naar voren te brengen waar een echtscheiding steeds bediskussieerd wordt in heel de wijk, en de situatie in zijn meest complexe vorm wordt beschouwd dan de vrije naïeve opvatting dat echtscheiding iets is tussen twee personen. Met wijk bedoelen we een leefeenheid van mensen die binnen een bepaalde geografische, fysische omgeving samen leven en ook de uitbouw van deze leefeenheid samen voor zichzelf hebben uitgemaakt. Zitten er bij deze afbakening van de notie wijk, al reeds een paar opties in genoteerd, het is nu al de be-doeling de contrasten duidelijk te stellen met de huidige situa-tie. De urbanisatie bevestigt de atomisatie van iedereen, de werker zowel als de fabrieksbaas. Met een wijkraad moeten we over alle problemen heen, en moet er vooral gepraat worden tus-sen de verschillende mensen die in de wijk wonen, om mekaars problemen te kennen, en te weten wat men collectief kan doen aan de individueel gestelde problemen. Het is onze thesis dat wijkbewoners voor een veel betere oplossing kan zorgen dan de gemeenteraad ooit had gekund.

Het is verder onze thesis dat in gelijk welke wijk een wijkraad zonder problemen moeten kunnen opgericht worden niettegenstaande dit tot nog toe bijna steeds het geval geweest is in plaatsen waar er acute materiële problemen aanwezig waren. De samenleving is op dit moment in zulk een idioot stadium dat de echte menselijke problemen worden toegedekt in een sfeer van glitter van de hedendaagse vedetten tot alles wat aangereikt wordt om zich het leven comfortabel te maken. Alle glitter zorgt weer voor een stuk schijngeeluk, dat de inwendige frustraties en problemen weer voor een tijdje toedekt. De situatie op dit moment in de meeste straten is aldus dat naar buiten uit het meest prestigieus wordt gezocht in zoveel mogelijk kleur en edel materiaal, om aldus toe te dekken wat binnenin aan miserie eventueel kapot gaat. Bedoeld wordt dat velen menen te leven in een wijk zonder acute problemen en dat het daarom voor iedereen in de wijk even goed gaat. Zolang wij aan de normen kunnen voldoen die de kapitalistische economie vooropgesteld heeft aan het levens- en positiestadium dat wij in verkeren, zolang dat wij aldus als normaal kunnen doorgaan voor de rest van de omgeving, zolang maken wij onszelf niet teveel zorgen rond de rest van de omgeving. Dit ook door het feit dat zij ook toegedekt liggen door hun façade van netheid en glitter die het systeem nu van iedereen verlangt.

Een analyse van deze samenleving moet ons enkel brengen naar de manier dat de mensen door hun opvoeding, in een individuele race gebracht zijn naar de beste posities, met een voor zeer velen reeds een gedwongen schifting in de lagere of hogere klassen en een verwijzing naar een lagere positie in de maatschappij. Deze individuele race zet zich verder heel het leven door en zal bij velen niet alleen gekenmerkt zijn door omstandigheden in hun werksituatie, maar vooral door de manier van consumptie, en zal slechts ophouden bij het bereiken van een definitieve hart-attaque. Wat wij willen stellen is dat de mensen voor de verkeerde dingen zijn opgevoed. Het zich blindstaren op het bereiken van prestige bij de omgeving doet velen de onmondigheid verdringen die zij allen hebben tegenover mekaar. Welk volk trapt in godsnaam in heel die maskerade van de zondagnamiddagvoetbal en wielrennerij en poppekaspolitiek en weet over heel die carnaval alleen iets te vertellen? 99% van de gesprekken op de trein maandagmorgen gaan over de lotte van Drugge of over de roger die plat zat. Of kaarten wat nog een andere zeldzame vorm van expressie blijkt te zijn. Het gaat er hier niet om de oorzaken volledig te analyseren, maar wel om de onmondigheid vast te stellen van de hedendaagse mens, en vooral de onmondigheid tegenover mekaar. Er is zeer weinig sociaal contact tussen de mensen, en het liefst van al schermen zij zich tegenover mekaar ver weg af, achter een nieuw individu dat altijd tegen hun de leukste dingen vertelt en de spannendste achtervolgingsscènes kan opvoeren namelijk de tv. Wat wij willen stellen is dat in elke wijk met zelfs geen acuut materiële probleem er steeds een sociaal contact-probleem zal zijn, dat vreselijk de moeite waard is om aangepakt te worden.

Een wijk kent bijna steeds een infrastructuur die weinig definitief is vastgelegd. Dat betekent dat nu weiden waarop kinderen spelen, morgen kunnen bebouwd worden. In een leefeenheid is vooreerst twee essentiële dingen nodig in de fysieke omgeving. Een speelzone voor hen die willen voetballen of andere dingen aanvangen, en een groenzone voor hen die van het rustige type zijn en van mening zijn dat bomen erg functioneel zijn voor de zuurstof in de lucht, en al was het maar om er de kleur in te houden van datgene wat velen heel hun leven niet veel meer zullen zien. Zulke dingen moeten niet door teksten gelijk dit bepredikt worden, maar moeten door de wijkbewoners concreet besproken worden, en enkel dit element is in heel deze tekst belangrijk. Mensen moeten rond een tafel gaan zitten, en zich buigen over een planning van speelzones, aanleggen van groenzones en andere essentiële dingen waaraan zij behoefte hebben. Wat de fysieke dingen betreft stelt zich natuurlijk hier direkt het verkeersprobleem in zijn breedste aspecten. Verkeerstekens, verkeersvrije straten, gevaarlijke overwegen en diens meer behoren tot de concreetste ingrediënten van het wijkleven en moeten door de wijkbewoners zelf kunnen aangepakt worden en hieruit zal ook de meest efficiënte oplossing vloeien, omdat de wijkbewoners nu eenmaal dag in dag uit met heel de situatie geconfronteerd zitten en een veel dieper inzicht in de diverse aspecten hebben dan de verre gemeenteraadsleden. Onder de verdere materiële problemen zien we ook verder dan de wijkgrenzen. De verschillende contacten tussen de wijkbewoners moeten diverse problemen die vroeger nooit vermoed werden aan het licht kunnen brengen. We citeren collectieve pendelproblemen, huurproblemen, openbaar vervoer etc... Ook de discussie moet stilaan weggeraken van een wijkegoïsme naar een bredere kijk op de zaken en ook een aanvoelen van informatieve behoeften om oplossingen te gaan zoeken voor collectieve problemen die verder reiken dan de wijkgrenzen en die op dit moment op maatschappelijk vlak enkel het privilege zijn voor bv. een paar slimme ekonomen.

Waarom komt de structuur van een wijkraad ons zo gunstig naar voren? Het is duidelijk dat iedereen onbewust zeer geïnteresseerd is in wat er rond zijn eigen deur afspeelt. De overweg voor de deur of de stinkende beek aan de achterpoort. Het zijn elementen die mensen constant aan het denken zetten en vanuit het gezond verstand dat iedereen heeft, moet de stap naar een collectieve bespreking van dat soort moeilijkheden niet zo moeilijk te zetten zijn, alleszins gemakkelijker dan een wijkactiekomitee dat uit de lucht komt te vallen zonder de minste aangrijpingspunt met bestaande toestanden met bv. een voorstel tot vorming van een actiekomitee over de oorlog in Ethiopië. Het is onze thesis dat allemaal onbewust verriangen naar meer contact met diegene die naast hen woont, dat allemaal onbewust hopen dat er iets kon aan gedaan worden, en liefst volgens de oplossing die zij er zelf aan zouden willen geven. Een wijkraad is de ideale mogelijkheid om mensen terug te samen achter een tafel te zetten om te praten, die dan anders in geen enkel ander geval met mekaar zouden gedaan hebben. Ons voornaamste bezwaar tegen het ka-

pitalisme is dat ze een menstype eist dat haar consumptiepatronen volgt, en daarvoor een opvoeding vereist die daaraan beantwoordt. Een menselijke onmondigheid vloeit hieruit voort, en dit wordt een heel menseleven versterkt door zijn volstrekte machteloosheid tegenover de politieke structuren, door het formalisme van al de inspraakorganen. Zelfs al gemeentepolitici hebben met heel hun materie al zo'n deskundige terminologie en dossiers nagestreefd dat ze ver afstand hebben kunnen nemen van de massa in de straten. Onmondigheid wordt in termen van politieke apathie verklaard door de heren politici, met als oorzaak ze begrijpen er toch niks van. Die politieke, economische onmondigheid bij de massa is vandaag meer dan ooit wraakroepend als wij zien welk een poppenkas dat voor hun neus wordt opgevoerd elke dag opnieuw op tv en in de andere persmedia. Dat is dan het kapitalisme in zijn meest concrete vorm: degradatie van een echte mens tot het ondergaan van een hoop situaties. Het gedwongen worden van zich op de arbeidsmarkt acht uren te verslaven om in leven te blijven, ter meerder glorie van hen die hun vakanties bij voorkeur in Brazilië doorbrengen. Een van de meest concrete mogelijkheden om die onmondigheid door te breken, en de mensen te doen geloven dat er kans op succes op kortere termijn kan behaald worden, is een wijkraad, die handelt over hun eigen leefsituatie. Het kan beginnen met een reeks afspraken die helemaal geen betekenis hebben naar de overheidsinstanties toe. Bv. het aanbrengen van zelfgemaakte waarschuwingen op de wegen als verkeerstekken. Het essentiële in wijkraden lijkt ons de zeggingskracht die de mensen opnieuw collectief kunnen ontwikkelen door over simpele dingen te praten waarin zij allen direct betrokken zijn. Wij zien wijkraden als direct zijnde tegengesteld tot de gemeentelijke bestaande organen die nog een ander overblijfsel zijn van aristokratische feudale toestanden. In eerste instantie is reeds gezegd dat zij zelf oplossingen moeten zoeken en deze ook zelf uitwerken, om aldus symbool te worden voor hun collectieve machtsverwerving die zij hebben bereikt met hun collectieve wijkraad.

Reeds eerder is gezegd dat wij vast vertrouwen hebben in het gezond verstand van de mensen en dit moet ook tot uiting komen als zij inzien dat zij een hele hoop dingen zelf kunnen realiseren, op een veel betere manier ook dan de hogere politieke organen, en dit dan ook nog daadwerkelijk in de praktijk omzetten. Metterdaad zullen zij vooreerst in de behoudende reactie van de gemeenteraad ook inzien dat die mensen meestal niet aan hun kant staan en hun deskundigheid samen met de door hun in een deskundige vakterminologie vertaal probleemstellingen zorgvuldig pogen af te schermen naar buiten uit, met dan verklaringen achteraf van 'mensen interesseren zich er toch niet voor', 'mensen kunnen toch niet meer mee, omdat de problemen te moeilijk geworden zijn en deskundigen wel 'de best mogelijke wereld voor ons zullen uitdokteren'. Dat allemaal is bullshit en heel de vriendjespolitieke contacten tussen bouwpromotoren, gemeenteraadsleden zullen uiteindelijk duidelijk worden en leiden tot een zelfbevestiging van de wijkraden: 'wij kunnen het beter en menselijker...'

Natuurlijk stelt zich nog het probleem van de probleemstellingen die beter en efficiënter op een hoger en geografisch meer omvattend beslissingsorgaan besproken worden. Eenmaal dat een aantal wijkraden efficiënt functioneren, moeten zij federalistisch een aantal centrale organen in werking stellen, waarin zij de volle vrijheid hebben van al dan niet te participeren, en waarin zij de geest indachtig van het hele opzet zich zullen delegeren door een verwisselbare persoon die het standpunt vertolkt van de groep, maar voor de uiteindelijke beslissing steeds weer moet terugvallen op de basisgroep. Evenzo moet in de wijkraad zelf angstvallig geschuwd worden dat er machtsconcentraties ontstaan. De verwisselbaarheid van functies moet in die mate geschieden dat er geen personen een macht kunnen verwerven. De zeggingskracht en expressiemogelijkheid van elk individu in de wijk moet heilig en steeds ten volle gerespecteerd worden.

We zullen nu nog even de concrete inhoudelijke elementen aanpakken waarover een wijkraad, zonder acute probleemstelling, zich zou kunnen beraden. Met acute probleemstelling bedoelen wij, bv. het ontbreken van elementaire dingen als waterleiding enz... waarover in deze moderne tijden iedereen in een wijk direkt te mobiliseren valt. Neen, zonder deze acute probleemstellingen zijn er ook wijkraden te mobiliseren rond zoals reeds gezegd, verkeersaspecten, aanwezigheid van groenen speelzones, complete fysieke inrichting van de wijk, mogelijke uitbouw van de wijk, vuilnisverwerking. Daarnaast zijn er nog de menselijke, psychologische problemen, als daar zijn het sociaal contact tussen de mensen, inventaris van de hulpbehoevenden en een plaatselijke verzorgingsdienst, die hiervoor instaat. Hoeveel niet-werkende vrouwen willen direkt zo'n dingen niet op zich nemen? Alle soort menselijke problemen, alcoholisme, ruzies, echtscheidingen, moeten na een periode van het winnen van vertrouwen tussen de mensen mogelijk moeten zijn. Enkel dan zal er een echt gemeenschapsleven mogelijk zijn. Met betrekking tot de verschillende klassen aanwezig in de wijk, zijn wij gunstig gestemd met het oog op contacten tussen bv. een directeur en fabrieksarbeider, zodat deze laatste de mogelijkheid krijgt zijn verdrukking te verwoorden. Aan tal de mensen die ooit met zoiets willen starten, hoedt U voor de gemeenteraadsliden of verwanten, die zich in dat soort wijk willen politiek engageren.

De wijkraad zal enkel kunnen opgericht worden in eerste instantie op initiatief van jongeren in de wijk, omdat de ervaring geleerd heeft dat de ouderen zozeer reeds in hun denken beïnvloed zijn dat ze zeer moeilijk zullen komen tot een eerste stap om iets bij de anderen voor te stellen. Het is integendeel het enthousiasme van de jongeren dat deze nieuwe ideeën belangloos bij iedereen moet overbrengen en de niet-partijpolitieke binding moet op z'n minst de sympathie kunnen

verwekken bij de aanwezige bevolking.

Noch een laatste reeks opmerkingen over de gevaren en moeilijkheden die een wijkraad kunnen bedreigen. Ze zijn geformuleerd door Geert Daenen, die actief bij Wereldscholen, Meulenberg tot zijn concreet aktieterrein uitkoos. Wij nemen ze hier graag over. Er is het vastreosten in materiële problemen, het uitmonden in groepsegoïsme (wijkegoïsme bv.); niet of onvoldoende kunnen doorboren naar de maatschappelijke achtergronden waardoor de politieke vorming onvoldoende kansen krijgt; er is tevens een reëel gevaar dat de startkern of samen met een natuurlijke voorhoede te vlug 'doorstoot en daardoor losweekt van de basis'. Is het wenselijk dat de startkern in eigen naam bepaalde initiatieven neemt om het basiswerk op een hoger niveau te brengen? Moeten er bepaalde voorwaarden vervuld worden alvorens tot actie om te gaan? Is het reëel een wijk als totaliteit te benaderen? Hoe zich opstellen t.o.v. de verschillende politieke strekkingen onder de wijkbevolking? Is het belangrijk bepaalde subgroepen in de wijk gedeeltelijk specifiek te benaderen? Lijkt het aangeraden bepaalde problemengebieden via een apart kommittee te benaderen of via de globale wijkorganisatie? De heersende maatschappijstructuren en ideologie stimuleren alles behalve ontluikende wijkwerking en de politieke aspiraties die daardoor gewekt worden? Hoe deze ontluikende wijkwerkingen en aspiraties in permanent karakter geven en vermijdend dat ze platgedrukt worden door zich opstapelende frustraties? Er zit een trend in deze maatschappij om schijnorganen van inspraak (adviesraden - gedropte wijkcommittees enz...) te kreeëren die eerder een verlengstuk van de huidige politieke macht zijn dan openingen voor echte democratie. Hoe zich daartegenover opstellen.

Wijkraden zijn een gitstekend middel om mensen bijeen te roepen rond problematieken die hun direkt zullen interesseren omdat het tenslotte hun leefmilieu uitmaakt waarin zij in vertoeven. Natuurlijk is de oprichting niet de definitieve stap naar een socialistische maatschappij, omdat o.a. arbeidsproblemen onvoldoende aanbod zullen komen. Toch is de wijkraad voor ons zeer belangrijk als ideaal uitgangspunt om tegen de onmondigheid van de mensen in te roeien, en ze een structuur te geven waarin hun zeggingskracht gewaardeerd wordt en naar concrete resultaten zal leiden.

S.K.A.L.

ADRESSENLIJST VAN DE BUURTWERKEN AANGESLOTEN BIJ DE
VZW FEDERATIE BUURTWERK.

VZW Federatie Duurtwerk, Ieperlaan 35/DUS 20, 1000 Brussel
(02/ 210.09.97)

Begeleidingsorganisatie VZW De Bron Antwerpen
A. Vanloon, Max Elskampstraat 23, 2020 Antwerpen

1. Duurtwerk 't Kiel 031/27.35.69
Hendriklei 3, 2710 Hoboken
2. Duurtwerk 't Zuid 031/37.61.07
Verschansingsstraat 4, 2000 Antwerpen
3. Duurtwerk Stuivenberg 031/36.34.05
Korte Stuivenbergstraat 28, Antwerpen
4. Duurtwerk Schijnpoort 031/35.92.79
Demarbaixstraat 44, 2000 Antwerpen
5. Duurtwerk 't Pleintje 031/22.15.48
Herentalsebaan 366, 2100 Deurne
6. Duurtwerk Den Dam 031/33.29.49
Damplein 12, 2000 Antwerpen
7. Duurtwerk Onze Dokken 031/33.73.41
Londenstraat 44, 2000 Antwerpen
8. Duurtwerk 't Fortje 031/27.24.11
Uitspanningsstraat 45, 2610 Wilrijk

Begeleidingsorganisatie VZW Wijkwerk Villers
J. Ter Ellen, Villerslei 135, 2120 Schoten

1. Duurtwerk 't Dokske 031/45.53.93
Vrijhandelstraat 34, 2060 Merksem
2. Duurtwerk Oude Stad 031/32.60.09
Heilige Geeststraat 17, 2000 Antwerpen
3. Duurtwerk Kerkeveld 031/24.17.40
Van Reyenstraat 48, 2100 Deurne
4. Duurtwerk Schipperskwartier 031/33.82.15
Zwartzustersstraat 9, 2000 Antwerpen
5. Duurtwerk Kauwenberg 031/32.72.96
Ossenmarkt 15, 2000 Antwerpen

6. Buurtwerk Elshout 031/51.62.45
Fortbaan 77-79, 2120 Schoten

7. vzw Buurtwerk Sint-Andries 031/31.63.44
Sint-Andriesstraat 7, 2000 Antwerpen

Begeleidingsorganisatie Vzw Duurt- en Buurthuiswerk Brussel
Nicolaystraat 4, 1000 Brussel 02/217.32.07

1. vzw Buurtwerk Noordwijk 02/241.26.13
Gaucheretsstraat 82, 1000 Brussel

2. vzw Buurthuis de Kassei 02/215.76.67
Antwerpsesteenweg 295, 1000 Brussel

3. vzw Buurtwerk Molenbeek Centrum
Schoolstraat 44, 1000 Brussel

4. vzw Buurtwerk Oude Markt
Blaasstraat 120, 1000 Brussel

Begeleidingsorganisatie VZW De Grijze Kat
Amsterdamstraat 31, 2000 Antwerpen 031/33.48.25

1. Buurtwerk de Grijze Kat 031/33.48.25
Amsterdamstraat 31, 2000 Antwerpen

2. Buurtwerk de Grijze Kat
Detogingstraat 47, 2200 Dorgerhout

Vzw Buurtwerk Maria Assunta 015/21.71.04
E. Tinellaan 2, 2000 Mechelen

Vzw Jeugdhuis- en Buurtwerk Mechelen 015/21.83.60
Holmlei 64, 2000 Mechelen

Vzw Buurtwerk Gaverland, 031/ 75.36.86
p/a Markt 9, 2750 Devereen

Informatie over de meeste van deze buurtwerken vind U in de
'Buurtmap, Levenskansen voor onze buurten' te bestellen bij
Federatie Buurtwerk, Ieperlaan 35, Bus 20 1000 Brussel (50 Bf)

INHOUDSTAFEL

Inleiding1
Texas-Wijk Genk3
Aktiefront Huurderscooperatief Schaarbeek8
Wijkkrant Duurtwerking Meulenbergh Houthalen10
Voorwaarden voor het instellen van wijkraden en oorzaken van inefficiëntie14
Sint-Antoniuswijk Leopoldsburg17
Duurtafbraak in Leuven20
ANarchistische visie op wijkraden23
Democratie in de wijken29
Wijkraden & Duurtwerking35
Adreslijst van buurtwerken aangesloten bij de Federatie Duurtwerk41
Inhoudstafel43

DUURTWERKING & WIJKRADEN
DUURTWERKING & WIJKRADEN
DUURTWERKING & WIJKRADEN
DUURTWERKING & WIJKRADEN
DUURTWERKING & WIJKRADEN
DUURTWERKING & WIJKRADEN

'Duurtwerking & Wijkraden' is een publikatie van S.K.A.L.
Het contactadres voor S.K.A.L. of de Socio-Kulturele Aktiegroep Leuven is Vlamingenstraat 102, Leuven. (016/ 22 47 64)

Andere publikaties zijn o.m.

'Inleidende teksten van Reich, Fromm, Illich en Marcuse en het Politiek Platform van SKAL' (38 Blz. - 10 Bf)

'Onderwijs gewogen en te licht bevonden en Het Corporatisme in de studentenbeweging' (45 Blz. - 10 Bf)

V.U. Luc Vanheerentals, Vlamingenstraat 102, Leuven

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a list or a series of entries.

Second section of faint, illegible text, continuing the list or entries from the first section. The text is very light and difficult to discern.

Third section of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly concluding the list or entries.